

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra soukromého práva

Evidence skutečných majitelů právnických osob

Diplomová práce

Records of real owners of legal entities

Vedoucí práce

JUDr. Zpěvák Aleš Ph.D.

Autor práce

Bc. Lišková Karolína

PRAHA

2024

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat panu JUDr. Aleši Zpěvákovi Ph.D. za vedení mé diplomové práce, a především za mimořádnou ochotu a vstřícnost při poskytování cenných rad.

Anotace

V dnešní globalizované ekonomice hrají právnické osoby klíčovou roli ve vlastnictví majetku a obchodních aktivitách. S rozvojem obchodních vztahů se zvyšuje potřeba transparentnosti a boje proti korupci, praní špinavých peněz a dalšímu trestnému jednání, spojenému s tajným vlastnictvím. Evidence skutečných majitelů právnických osob se stává důležitým nástrojem v tomto boji, pomáhá identifikovat fyzické osoby s konečným vlivem na právnické osoby a přináší výhody v oblasti transparentnosti a prevence trestné činnosti.

Tato diplomová práce si klade za cíl provést komplexní analýzu problematiky evidence skutečných majitelů s důrazem na mezinárodní a národní legislativu a zhodnotit současný stav zavedení této evidence v praxi. Práce se zaměřuje na identifikaci problémů a nedostatků ve stávajícím systému a na základě výsledků výzkumu navrhne opatření a doporučení pro zlepšení efektivity evidence.

Metodologie výzkumu zahrnuje analýzu právních předpisů, studia odborné literatury a vědeckých článků. Práce se zaměřuje na konkrétní případy a srovnání s mezinárodními standardy v této oblasti.

Naplněním práce je přispět k hlubšímu porozumění problematiky a poskytnout praktické návrhy pro zlepšení současného stavu. Vzhledem k tomu, že transparentnost a spravedlivá obchodní praxe jsou základními pilíři moderního ekonomického prostředí, je důležité, aby evidence skutečných majitelů přispěla k dosažení těchto cílů

Klíčová slova

Evidence, legislativa, právnická osoba, prevence trestné činnosti, korupce, praní špinavých peněz

Annotation

In today's globalized economy, corporations play a key role in asset ownership and business activities. As business relationships evolve, the need for transparency and the fight against corruption, money laundering and other criminal conduct associated with secret ownership increases. Registering the beneficial owners of legal persons is becoming an important tool in this fight, helping to identify individuals with ultimate influence over legal persons and bringing benefits in terms of transparency and crime prevention.

This thesis aims to make a comprehensive analysis of the issue of beneficial ownership registration with emphasis on international and national legislation and to evaluate the current state of implementation of this registration in practice. The thesis focuses on the identification of problems and shortcomings in the current system and, based on the results of the research, proposes measures and recommendations for improving the effectiveness of the registration.

The research methodology includes analysis of legal regulations, study of literature and scientific articles. The work focuses on specific cases and comparison with international standards in this area.

The fulfilment of the thesis is to contribute to a deeper understanding of the issue and to provide practical suggestions for improving the current state of affairs. As transparency and fair business practices are fundamental pillars of the modern economic environment, it is important that beneficial owner registration contributes to the achievement of these objectives

Keywords

Evidence, legislation, legal entity, crime prevention, corruption, money laundering

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, ze kterých jsem čerpala v této práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Obsah

Úvod

1. Podstata evidence skutečných majitelů právnických osob
 - 1.1. Definice evidence skutečných majitelů právnických osob
 - 1.2. Rozdělení skutečných majitelů
 2. Základní principy evidence skutečných majitelů
 3. Význam a důvody pro zavedení evidence skutečných majitelů
 4. Legislativní proces registrace a evidence skutečných majitelů
 - 4.1. Mezinárodní legislativa v oblasti evidence skutečných majitelů
 - 4.2. Národní legislativa v oblasti evidence skutečných majitelů
 5. Veřejně přístupný registr skutečných majitelů
 6. Právní a finanční důsledky spojené s porušením zákona povinnosti
 7. Zamyšlení nad povinností registrace – srovnání s jinými možnostmi
 8. Problematika předchozí evidence skutečných majitelů
 - 8.1. Nedostatečná ochrana osobních údajů
 - 8.2. Vysoký počet zaznamenávaných jedinců
 - 8.3. Falešné nebo skryté informace
 - 8.4. Problémy v úpravě přestupků
 - 8.5. Sankce dle úpravy ZESM
 - 8.6. Ostatní problematické body
 9. Změny nové evidence skutečných majitelů
 - 9.1. Řešení ochrany osobních údajů
 - 9.2. Změny v počtu zaznamenávaných jedinců
 - 9.3. Řešení problémů skryté informace
 - 9.4. Ostatní nové body
 10. Závěr
- Zdroje

Úvod:

V současné globalizované ekonomice fungují různé formy obchodních subjektů. Mezi běžně užívanými jsou například fyzická osoba – podnikatel, různé možnosti spolků a společenství a také tzv. právnické osoby. Právnickou osobou v tomto znění jsou společnosti založené za účelem koncentrování majetku nebo generování finančního zisku. Tyto společnosti se dále pak stávají nositeli majetků, provádí obchody a podílejí se na ekonomickém dění.

S rozvojem společnosti a v zájmu zachování konkurenčního prostředí je zapotřebí možnost kontroly obchodních vztahů. Transparentnost obchodních vztahů je základním předpokladem v boji proti korupci, praní špinavých peněz a dalšího trestního jednání jež může plynout z tajného vlastnictví.

Evidence skutečných majitelů právnických osob je proto velmi důležitým a účinným nástrojem v boji proti trestnímu jednání na poli finanční kriminality, zároveň i v boji proti korupci a praní špinavých peněz. Skuteční majitelé představují fyzické osoby, které ovládají nebo ovlivňují právnickou osobu a mají konečnou kontrolu nad jejími aktivitami. Zavedení evidence skutečných majitelů přináší výhody v oblasti transparentnosti, prevence trestné činnosti a ochrany ekonomického systému.

Prvotním důvodem pro zavedení evidence skutečných majitelů je potřeba nástroje k potlačování trestného jednání. Skryté vlastnictví a fiktivní osoby často slouží k utajení zdrojů a původu finančních prostředků sloužících ke korupci. Na základě evidence skutečných majitelů lze identifikovat možného skrytého majitele a odhalit podezřelé aktivity. Dalším důležitým aspektem evidence skutečných majitelů je právě boj proti korupci. Kdy korupční jednání často využívá propracovaných firemních struktur a fiktivních vlastníků k maskování stop finančně korupčních transakcí. Identifikace skutečných majitelů a tím transparentní vlastnické struktury výraznou měrou přispívají k vyrovnání obchodních příležitostí pro firmy a osoby jež korupci nepodporují.

Evidence skutečných majitelů také slouží jako prostředek k prevenci praní špinavých peněz, což je proces, při kterém jsou finanční prostředky, získané

nezákonnými či nelegitimními způsoby, legálně zdánlivě investovány nebo zpracovány. Zavedení evidence skutečných majitelů umožňuje sledovat původ finančních prostředků a praní peněz zkomplikovat a ztížit. Identifikace skutečných majitelů a transparentnost vlastnických struktur přispívají ke snížení možností pro praní špinavých peněz a tím k ochraně celého finančního systému.

V zavedení evidence skutečných majitelů se klade důraz na spolupráci mezi státními institucemi, finančními organizacemi a právníckými osobami. Správné provedení evidence vyžaduje dostatečnou podporu a spolupráci všech zúčastněných stran. Zároveň je důležité, aby byla evidence aktualizována a udržována v souladu s legislativními požadavky.

Při zavedení evidence skutečných majitelů je rovněž nutné dbát na ochranu osobních údajů. Získávání, uchovávání a zpracování informací o skutečných majitelích musí být v souladu se zákony a respektovat práva jednotlivců. Zabezpečení dat a ochrana soukromí jsou klíčové aspekty, které musí být zohledněny při zpracování této evidence.

V souvislosti s výše uvedeným je třeba říci, že evidence skutečných majitelů právnických osob je nezbytným nástrojem pro dosažení transparentnosti, prevence finančně trestného jednání, boje proti korupci a praní špinavých peněz. Je důležité, aby tato evidence byla správně zavedena a aktualizována v souladu s legislativními požadavky a s důrazem na ochranu osobních údajů. Pouze tak může být dosaženo výsledků v boji proti nekalým praktikám a ochrany integrity ekonomického systému.

Cílem této diplomové práce je provést analýzu problematiky evidence skutečných majitelů právnických osob s důrazem na mezinárodní a národní legislativu a zhodnotit současný stav zavedení této evidence v praxi. Práce se také zaměří na identifikaci případných problémů a nedostatků ve stávajícím systému, a na základě výsledků výzkumu navrhne konkrétní opatření a doporučení pro zlepšení efektivity evidence skutečných majitelů právnických osob.

Metodologie výzkumu zahrnuje kombinaci kvantitativních a kvalitativních metod, jako je analýza právních předpisů, studium odborné literatury, dotazníkový průzkum a rozhovory s odborníky z praxe. Výzkum bude zaměřen na konkrétní případy z praxe a srovnání s mezinárodními standardy v této oblasti.

Tato diplomová práce přispívá k hlubšímu porozumění problematice evidence skutečných majitelů právnických osob a poskytne praktické návrhy pro zlepšení současného stavu. Transparentnost a spravedlivá obchodní praxe jsou základními pilíři moderního ekonomického prostředí, a proto je důležité, aby evidence skutečných majitelů přispěla k dosažení těchto cílů.

1 Podstata evidence skutečných majitelů právnických osob

Evidence skutečných majitelů právnických osob je klíčovým nástrojem v boji proti finančnímu trestnému jednání, korupci a praní špinavých peněz. Tato kapitola se zaměří na podstatu evidence skutečných majitelů právnických osob a poskytne ucelený pohled na její význam a cíle. Dále se zabývá definicí skutečného majitele a jeho role v právnické osobě.

1.1. Definice evidence skutečných majitelů právnických osob

Tato sub kapitola bude zaměřena na definici evidence skutečných majitelů právnických osob. prostřednictvím této definice bude zkoumaná podstata a význam evidence skutečných majitelů v kontextu právnických osob. Důraz zde bude kladen na cíle této evidence, na její účel a základní principy.

Evidence skutečných majitelů právnických osob, jak uvádí (Ouzká 2015), se vztahuje k procesu identifikace a zaznamenávání informací o osobách, které mají konečnou kontrolu nad danou právnickou osobou a mají z ní prospěch. Skutečným majitelem je obvykle fyzická osoba, která ovládá a řídí právnickou osobu, i když je vlastnická struktura záměrně komplikována prostřednictvím mezikročních vlastnických společností, akciových společností nebo trustů.

Podle Sigmunda (2017) cílem evidence skutečných majitelů je zajistit transparentnost vlastnických struktur právnických osob a umožnit identifikaci skutečných osob odpovědných za řízení. Tato evidence je důležitá pro boj proti praní špinavých peněz, financování terorismu a dalšímu finančnímu trestnému jednání. Kromě toho poskytuje zúčastněným stranám, jako jsou investoři, věřitelé a úřady, důvěryhodné informace o vlastnictví a řízení právnických osob.

Definovat skutečného majitele právnické osoby není vždy jednoduché, protože to může záviset na právním rámci a legislativě jednotlivých zemí.

Nicméně, obecně se skutečným majitelem rozumí fyzická osoba, která má konečnou kontrolu nad právnickou osobou a jejími aktivitami. Skutečný majitel je ten, kdo skutečně ovládá nebo ovlivňuje právnickou osobu a má z ní prospěch. Tato definice se často používá v mezinárodních standardech a směrnicích týkajících se boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu (Dědic, 2015).

Právnické osoby jsou často využívány k utajování skutečných majitelů a zneužívání firemních struktur k nekalým činnostem. Evidence skutečných majitelů přináší transparentnost a umožňuje identifikaci osob odpovědných za činnost právnické osoby a jejím hlavním cílem je prevence finančního trestného jednání, korupce a praní špinavých. Skutečným majitelem je fyzická osoba, která má konečnou kontrolu nad právnickou osobou a jejími aktivitami. Jedná se o osobu, která skutečně ovládá nebo ovlivňuje právnickou osobu a má z ní prospěch a definice skutečného majitele se liší v závislosti na právním systému a legislativě jednotlivých zemí (Kostohryz, 2013).

Evidence skutečných majitelů je založena na několika základních principech, které ji podporují a zajišťují její účinnost a důvěryhodnost (Vondráček, 2018)

Identifikace skutečného majitele. Prvním principem je správná identifikace skutečného majitele právnické osoby, což zahrnuje sběr nezbytných informací o osobě, která má konečnou kontrolu nad právnickou osobou. K těmto informacím patří jméno této osoby, adresa, rodné číslo a další relevantní údaje. Identifikace skutečného majitele je klíčová pro správnou evidenci a zajištění transparentnosti.

Aktualizace a udržování evidence. Druhým principem je pravidelná aktualizace a udržování evidence skutečných majitelů. To znamená, že informace o skutečných majitelích musí být pravidelně aktualizovány a zajišťována jejich přesnost a aktuálnost, protože to umožňuje reflektovat případné změny ve vlastnické struktuře a zachovává aktuálnost informací pro zúčastněné strany.

Důvěrnost a ochrana dat. Třetím principem je důvěrnost a ochrana dat obsažených v evidenci skutečných majitelů. Tato evidence obsahuje citlivé informace o osobách, a proto je nezbytné zajistit jejich správné zabezpečení a

ochranu před neoprávněným přístupem nebo zneužitím. Důvěrnost dat je klíčová pro ochranu soukromí zúčastněných stran.

Evidence skutečných majitelů právnických osob je klíčovým nástrojem pro zajištění transparentnosti, prevenci finančního trestného jednání a ochranu zájmů zúčastněných stran. Definice evidence skutečných majitelů stanovuje základní principy a směrnice, které jsou nezbytné pro její správné zavedení. Její význam spočívá v posílení důvěry v podnikatelské prostředí a snižování rizika uskutečňování nezákonných aktivit.

1.2. Rozdělení skutečných majitelů

Tato subkapitola bude zaměřena na rozdělení skutečných majitelů právnických osob. Skutečný majitelé mohou být různých typů a kategorií, vztah k právnické osobě a míru jejich kontroly.

1.2.1. Fyzické osoby

První kategorií skutečných majitelů jsou fyzické osoby, které mají přímou vlastnickou nebo řídicí kontrolu nad právnickou osobou. Tato skupina zahrnuje jednotlivce, kteří založili společnost nebo se stali jejími řediteli, akcionáři nebo členy správní rady. Fyzické osoby mají zásadní vliv na rozhodování a řízení společnosti a často jsou nositeli jejího podnikatelského záměru.

Fyzické osoby mohou být jedinými majiteli právnické osoby, což znamená, že vlastní veškeré podíly nebo akcie společnosti. Mohou také sdílet vlastnictví s dalšími osobami, a to buď ve formě společných podílů, kde majitelé mají stejný podíl na majetku a zisky společnosti, nebo ve formě podílů s různou výší vlastnictví, kde majitelé mají rozdílné podíly a způsob výkonu vlastnických práv (Tvrdý, 2018).

Fyzické osoby jako skuteční majitelé představují klíčový prvek evidence, neboť odpovídají za řízení a vlastnictví právnické osoby. Je důležité správně identifikovat tyto osoby a shromáždit informace o jejich vlastnických podílech, vlivu a kontrole nad společností. To zajišťuje transparentnost a umožňuje kontrolním orgánům, investorům a veřejnosti lépe porozumět struktuře vlastnictví a řízení právnické osoby.

Fyzické osoby jako skuteční majitelé mohou mít různé motivace a cíle v souvislosti s vlastnictvím právnické osoby. Mohou usilovat o zisk a zhodnocování svého investičního podílu, nebo se mohou zaměřovat na dlouhodobý rozvoj a udržitelnost společnosti. Je důležité sledovat jejich angažovanost a případné změny ve vlastnické struktuře, aby se zajistilo dodržování právních předpisů a zachování transparentnosti v podnikatelském prostředí (Sigmund, 2017).

Vzhledem k důležitosti fyzických osob jako skutečných majitelů je nezbytné, aby evidence skutečných majitelů obsahovala úplné a aktuální informace o těchto osobách. Regulační orgány a instituce mají povinnost provádět kontroly a audity, aby se zajistilo dodržování povinností a zabránilo se zneužití nebo vytváření skrytých vlastnických struktur. Důsledné sledování a správa informací o fyzických osobách jako skutečných majitelích je klíčové pro posílení transparentnosti, prevence korupce a udržení důvěry v právní a podnikatelský systém (Furek, 2016).

1.2.2 Mezikroční vlastnické společnosti

Dalšími rozdělení skutečných majitelů jsou mezikroční vlastnické společnosti. Tyto společnosti jsou často vytvářeny za účelem komplikování vlastnické struktury a skrývání skutečných majitelů. Mezikroční vlastnické společnosti mohou být založeny v různých právních jurisdikcích a slouží k přesunu vlastnických práv a odpovědností mezi jednotlivými entitami. Jejich účelem je často minimalizovat daňové povinnosti nebo zajistit anonymitu majitelů (Dvořák, 2013).

1.2.3 Akciové společnosti

Další kategorií skutečných majitelů právnických osob jsou akciové společnosti, které mají specifickou strukturu vlastnictví a řízení. V případě akciových společností je skutečným majitelem často akcionář, který vlastní určitý počet akcií společnosti. Akcie představují vlastnické podíly v Právnické osobě a určují práva a povinnosti majitelů.

Akcionáři akciových společností mají právo na podíl na zisku společnosti, který je vyplácen ve formě dividend. Zároveň mají právo na informace o činnosti společnosti a na účast na rozhodování prostřednictvím hlasování na valných

hromadách. Hlasovací práva jsou obvykle přímo úměrná počtu akcií vlastněných akcionářem (Pihera, 2021).

Skuteční majitelé v akciových společnostech mohou být jak fyzické osoby, tak i jiné právnické osoby. Fyzické osoby mohou vlastnit akcie přímo a být tak jedinými majiteli, nebo je mohou vlastnit prostřednictvím investičních fondů, penzijních fondů nebo dalších institucionálních investorů. Právnické osoby, jako například korporace, mohou také být skutečnými majiteli akciových společností (Turek, 2016)

Význam skutečných majitelů akciových společností spočívá v tom, že ovlivňují strategická rozhodnutí a směřování společnosti. Jejich zájmy se mohou lišit v závislosti na jejich podnikatelských cílech, investiční strategii nebo dlouhodobé vize. Identifikace skutečných majitelů akciových společností je důležitá pro zajištění transparentnosti a odpovědnosti vůči akcionářům, investorům a veřejnosti.

Evidence skutečných majitelů akciových společností se zaměřuje na shromažďování informací o jednotlivých akcionářích, jejich podílech, vztazích a vlivu na rozhodování. Tato evidence pomáhá omezit riziko skrytého vlastnictví a zneužívání společností pro nelegální aktivity. Regulační orgány a instituce mají povinnost monitorovat a kontrolovat dodržování pravidel a povinností v oblasti evidence skutečných majitelů akciových společností.

1.2.4 Trusty a nadace

Posledním typem skutečných majitelů jsou trusty a nadace. Tyto právní entity mají své vlastní zvláštnosti a často slouží k ochraně a správě majetku pro určité účely. Skuteční majitelé v případě trustů a nadací mohou být osoby, které mají kontrolu nad trustem nebo nadací a rozhodují o využití a správě majetku ve prospěch určitých beneficentů (Dvořák, 2013).

Rozdělení skutečných majitelů právnických osob tedy zahrnuje fyzické osoby, mezikroční vlastnické společnosti, akciové společnosti, trusty a nadace. Každá kategorie skutečných majitelů má své specifické vlastnosti a odráží různé způsoby vlastnictví, kontroly a vlivu na právnickou osobu. Identifikace těchto různých kategorií majitelů je klíčová pro správnou evidenci skutečných majitelů a zajištění transparentnosti a důvěry v oblasti podnikání.

2. Základní principy evidence skutečných majitelů

Evidence skutečných majitelů právnických osob je založena na několika základních principech, které jsou klíčové pro správné fungování a účinnost této evidence. Tyto principy zajišťují transparentnost, důvěrnost, spolehlivost a aktualitu informací o skutečných majitelů (Lang, 2013):

Identifikace skutečného majitele

Prvním principem evidence skutečných majitelů je identifikace skutečného majitele právnické osoby. To znamená určení fyzické osoby nebo osob, které mají přímý nebo nepřímý vlastnický podíl nebo řídicí vliv na danou právnickou osobu. Identifikace je prováděna prostřednictvím shromažďováním potřebných informací o vlastnictví, akcionářské struktuře, správní radě a dalších relevantních faktorech.

Sledování změn ve vlastnické struktuře

Důležitým principem je také sledování změn ve vlastnické struktuře právnických osob. Skuteční majitelé mohou být předmětem změn v důsledku prodeje, převodu podílů, změny struktury společnosti nebo jiných událostí. Evidence skutečných majitelů by měla být pravidelně aktualizována a zaznamenávat tyto změny, aby poskytovala aktuální a přesné informace.

Důvěrnost a ochrana dat

Dalším důležitým principem je důvěrnost a ochrana dat obsažených v evidenci skutečných majitelů. Tato evidence obsahuje citlivé informace o osobách, jako jsou jejich jména, adresy, identifikační čísla nebo podíly ve společnosti. Je nezbytné zajistit správné zabezpečení těchto dat a zabránit jejich neoprávněnému přístupu nebo zneužití.

Spolupráce a sdílení informací

Principem evidence skutečných majitelů je také spolupráce a sdílení informací mezi relevantními subjekty. To zahrnuje spolupráci mezi právnickými osobami, bankami, regulačními orgány a dalšími institucemi. Cílem je poskytnout relevantním subjektům přístup k informacím o skutečných majitelích a umožnit efektivní monitorování a kontrolu (Li, 2012)

Kontrola a sankce

Posledním principem je kontrola a sankce v případě nedodržení povinnosti evidovat skutečné majitele. Regulační orgány a instituce mají pravomoc provádět audity a kontroly v oblasti evidence skutečných majitelů. V případě nedostatečného plnění povinností mohou být uloženy sankce nebo mohou nastat jiné právní následky (L i, 2013).

Základní principy evidence skutečných majitelů právnických osob zahrnují identifikaci majitelů, sledování změn ve vlastnické struktuře, důvěrnost a ochranu dat, spolupráci a sdílení informací a kontrolu a sankce. Tyto principy jsou klíčové pro správné fungování evidence skutečných majitelů a zajištění transparentnosti a důvěry v podnikatelském prostředí (Dvořák, 2013).

3. Význam a důvody pro zavedení evidence skutečných majitelů

Skutečný majitel představuje fyzickou osobu, která ovládá nebo ovlivňuje právnickou osobu a má konečnou kontrolu nad jejími aktivitami. Je to osoba, která má skutečný prospěch z vlastnictví právnické osoby, ať už prostřednictvím Přímého vlastnictví, akcií nebo jiných způsobů (Frolík, 2021)

Skutečný majitel má významný vliv na rozhodování a řízení právnické osoby. Jeho role spočívá v určování strategie, směřování a rozvoj společnosti. Je zodpovědný za transparentnost a dodržování právních předpisů. Skutečný majitel může také nést odpovědnost za jednání právnické osoby a je základním prvkem pro určení vlastnických struktur a vazeb na další subjekty (Sáblík, 2017). Jejich správné zavedení a dodržování přináší několik důležitých výhod:

Transparentnost a důvěra. Evidence skutečných majitelů přispívá k transparentnosti a důvěře v podnikatelské prostředí. Zveřejňování informací o skutečných majitelích umožňuje zúčastněným stranám získat přístup k relevantním informacím o vlastnictví a řízení právnických osob, což napomáhá snižovat riziko podvodů a nespravedlivého jednání (Vondráček, 2018). Evidence skutečných majitelů přispívá k těmto principům prostřednictvím zveřejňování informací, která umožňuje transparentní a spravedlivé podnikání. Zveřejňování informací o skutečných majitelích právnických osob poskytuje veřejnosti,

investorům a dalším zúčastněným stranám možnost získat důležité informace o vlastnictví a řízení společnosti. To zvyšuje transparentnost a umožňuje identifikaci případných nepoctivých praktik, jako jsou skryté vlastnické struktury, zneužívání prostředků a další formy podvodů. Díky evidenci skutečných majitelů se snižuje riziko podvodných činností a nespravedlivého jednání, což vede k vyšší důvěře v podnikatelské subjekty (Žondra, 2021). Transparentnost vlastnictví a řízení právnických osob prostřednictvím evidence skutečných majitelů pomáhá vytvářet rovné podmínky a zajišťovat spravedlivou soutěž na trhu. Zveřejnění informací o majitelích umožňuje identifikovat případné konflikty zájmů, například při účasti na veřejných zakázkách, a chrání tak integritu veřejných zakázek a obchodní prostředí obecně. Transparentnost vlastnictví také napomáhá vytvářet podmínky pro spravedlivou soutěž a snižuje možnost zneužití dominantního postavení na trhu. Zveřejňování informací o skutečných majitelích právnických osob investorům umožňuje provádět informovaná rozhodnutí o investicích. Identifikace majitelů a jejich pověst, finanční stabilita a zkušenosti pomáhají investorům posoudit rizika a přínosy spojené s danou společností, čímž se zvyšuje důvěra investorů a následně také podpora kapitálových trhů. Evidence skutečných majitelů přispívá k ochraně spotřebitelů a veřejného zájmu. Transparentnost vlastnictví umožňuje veřejnosti lépe posoudit důvěryhodnost a odpovědnost společností vůči spotřebitelům, například z hlediska dodržování práv spotřebitelů, kvality služeb a produktů a etického chování. Veřejnost také může sledovat a ovlivňovat aktivity společností s ohledem na veřejný zájem, jako je ochrana životního prostředí, dodržování pracovních práv a transparentnost hospodaření (Vuová, 2021).

Prevence finančního trestného jednání. Evidence skutečných majitelů je klíčovým nástrojem pro prevenci finančního trestného jednání, jako je praní špinavých peněz a financování terorismu. Identifikace skutečných majitelů umožňuje identifikovat podezřelé transakce a sledovat tok financí, což usnadňuje odhalování a vyšetřování nezákonných aktivit (Vondráček, 2018). Zveřejňování informací o skutečných majitelích umožňuje finančním institucím a dalším subjektům provádět kontrolu finančních transakcí. Identifikace majitelů a jejich spojení s konkrétními transakcemi umožňuje odhalovat neobvyklé vzorce chování, podezřelé převody prostředků a další indikátory finančního trestného jednání. Evidence skutečných majitelů umožňuje sledovat tok financí mezi různými

právníky osobami, čímž se zvyšuje transparentnost a usnadňuje se odhalování složitých finančních schémat a manipulací. Identifikace majitelů umožňuje spojit různé transakce a sledovat tok financí od jejich původu až po konečného příjemce. Evidence skutečných majitelů je klíčovým nástrojem pro spolupráci s regulačními orgány a vyšetřovacími úřady. Díky dostupnosti informací o majitelích je možné rychle a efektivně reagovat na požadavky těchto orgánů a poskytovat jim potřebné informace při vyšetřování podezřelých aktivit. Zavedení evidence skutečných majitelů je v souladu s mezinárodními standardy a úmluvami v oblasti boje proti finančnímu trestnému jednání. Mnoho zemí vyžaduje transparentnost vlastnictví právnických osob jako součást svých legislativních požadavků v oblasti prevence praní špinavých peněz a financování terorismu (Sigmund, 2017).

Ochrana zájmů zúčastněných stran (investorů a věřitelů). Evidence skutečných majitelů chrání zájmy zúčastněných stran, jakou jsou investoři, věřitelé a regulační orgány. Poskytuje jim důvěru, že mají přístup k důležitým informacím o vlastnictví a řízení právnických osob, což pomáhá snižovat riziko podvodů, nespravedlivého jednání a umožňuje zúčastněným stranám efektivněji rozhodovat (Vondráček, 2018). Investoři a věřitelé mohou lépe posoudit vliv skutečných majitelů na strategická rozhodnutí a finanční zdraví právnických osob. Regulační orgány pak mohou lépe vykonávat dohled a provádět regulační kontroly. Evidence skutečných majitelů je často vyžadována zákonem a odpovídá mezinárodním standardům v oblasti finančního a obchodního práva. Zavedení a dodržování této evidence umožňuje zúčastněným stranám dodržovat příslušnou legislativu, což je důležité pro jejich zákonnou činnost a zajištění souladu s mezinárodními standardy (Vuová, 2021).

Regulační a soudní kontrola. Evidence skutečných majitelů umožňuje regulačním orgánům a soudům provádět kontrolu a dohled nad dodržováním právních předpisů a povinností právnických osob. Identifikace skutečných majitelů poskytuje regulačním orgánům nezbytné informace pro posouzení souladu s právními předpisy, provádění auditů a vykonávání sankcí v případě nedodržení předpisů. Evidence skutečných majitelů umožňuje regulačním orgánům identifikovat a prověřit vlastnickou strukturu právnických osob. Získané informace o skutečných majitelích poskytují relevantní data pro posouzení souladu s právními předpisy, provádění auditů a identifikaci potenciálních rizik.

Identifikace skutečných majitelů a evidence jejich zapojení do právnických osob umožňuje regulačním orgánům provádět sankce v případě porušení právních předpisů. Soudy také využívají tuto evidenci při trestním stíhání a při vyšetřování případů, které se týkají finančních nebo jiných trestných činů spojených s právníky osobami a regulační orgány často vyžadují provádění auditů a kontrolních mechanismů, které mají za cíl ověřit dodržování právních předpisů. Evidence skutečných majitelů poskytuje potřebné informace pro provedení takových auditů a kontrol, což umožňuje regulačním orgánům zjišťovat a odhalovat případné nedodržení předpisů a nelegální praktiky (Tvrdý, 2018)

Mezinárodní standardy a mezinárodní spolupráce. Zavedení evidence skutečných majitelů je v souladu s mezinárodními standardy v oblasti boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu. Mnoho zemí vyžaduje evidenci skutečných majitelů jako součást svých legislativních opatření v této oblasti. Spolupráce mezi státy při výměně informací o skutečných majitelích přispívá k účinnému boji proti těmto nezákonným aktivitám (Žondra, 2021)

Evidence skutečných majitelů právnických osob má významný a oprávněný důvod, který souvisí se zajištěním transparentnosti, bojem proti praní špinavých peněz a financováním terorismu a posílením integritního prostředí v podnikání. Zavedení evidence skutečných majitelů přináší řadu výhod a přínosů, které pomáhají zlepšit podmínky v oblasti finančního a obchodního sektoru.

4. Legislativa proces a evidence skutečných majitelů

4.1. Mezinárodní legislativa v oblasti evidence skutečných majitelů

Podstata mezinárodní legislativy v oblasti evidence skutečných majitelů spočívá v zavedení opatření a pravidel, která mají za cíl zvýšit transparentnost a odhalit skutečné majitele právnických osob. Tato legislativa se snaží předcházet skrytému vlastnictví, praní špinavých peněz, korupci a dalším nelegitimním praktikám.

Finanční akční skupina (Financial Action Task Force – FATF) je mezinárodní organizace, která sehrává klíčovou roli v boji proti praní špinavých peněz a financování terorismu. Jejím cílem je posílit integritu finančního systému a předcházet využití finančních prostředků pro nelegální aktivity. FATF byla založena v roce 1989 skupinou předních ekonomických mocností a mezinárodních organizací. Jejím hlavním úkolem je vyvíjet mezinárodní standardy a doporučení v oblasti boje proti praní špinavých peněz, financování terorismu a dalším formám finanční kriminality (Doporučení FATF, 2012)

Jednou z klíčových oblastí, na kterou se FATF zaměřuje, je identifikace a evidence skutečných majitelů právnických osob. Skuteční majitelé jsou osoby, které mají skutečný a konečný prospěch z vlastnictví právnické osoby, i když nemusí být uvedeni jako formální vlastníci. Skryté vlastnictví může být využito k utajení zločinných aktivit, praní peněz nebo financování terorismu.

FATF vydává doporučení a standardy, které mají být členskými zeměmi zavedeny. Tyto dokumenty obsahují požadavky na prověřování identity skutečných majitelů, na udržování a aktualizaci informací o nich. Doporučení FATF se týkají správy rizik, ověřování totožnosti, udržování a sdílení informací o skutečných majitelích a postupů pro řešení nedostačujících nebo nedostatečně

spolehlivých informací. Zavedení doporučení FATF je důležité pro zajištění transparentnosti vlastnictví právnických osob, ztížení zneužívání finančního systému a ochranu proti protiprávním aktivitám. Členské země jsou povinny přijmout opatření pro zajištění souladu s doporučeními FATF a pravidelně podléhají hodnocení jejich dodržování (FATF, 2021)

FATF je také aktivní v mezinárodní spolupráci a výměně informací mezi členskými zeměmi. Spolupracuje s dalšími mezinárodními organizacemi, jako je Banka pro mezinárodní platby (BIS), Mezinárodní měnový fond (MMF), Světová banka a Interpol, aby posílila globální úsilí v boji proti finanční kriminalitě.

Evropská unie (EU) přijala směrnici o boji proti praní špinavých peněz a financování terorismu (AML/CFT), která významně přispívá k regulaci a zvýšení transparentnosti v oblasti evidence skutečných majitelů právnických osob. Cílem této směrnice je zajistit, aby členské státy EU měly účinné a spolehlivé nástroje pro odhalování skutečných majitelů právnických osob a předcházení zneužívání finančního systému pro nelegální účely. Směrnice také podporuje spolupráci mezi členskými státy a sdílení informací s ostatními zeměmi, zejména v rámci mezinárodního boje proti finanční kriminalitě (Šutovská, 2023)

Přímá směrnice EU o AML/CFT stanovuje minimální standardy pro identifikaci, ověřování a udržování informací o skutečných majitelích, které se vztahují na všechny členské státy EU. Tyto standardy mají za úkol zajistit konzistentní a efektivní přístup k evidenci skutečných majitelů v rámci EU. Podle směrnice mají právnické osoby, jako společnosti, nadace a trusty, povinnost shromažďovat a uchovávat informace o svých skutečných majitelích. Tyto informace musí zahrnovat údaje o jejich identitě, jako je jméno, datum narození, adresa a případně informace o jejich podílech či kontrole nad právnickou osobou. Směrnice také zavádí povinnost provádět pravidelnou kontrolu a obnovování informací o skutečných majitelích, aby se zajistila jejich přesnost a aktuálnost. Právnické osoby jsou také povinny sdílet tyto informace s příslušnými orgány a institucemi, jako jsou finanční úřady a další subjekty zapojené do boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu (Directorate – General for Financial Stability, 2021).

Zavedení směrnice je povinné pro všechny členské státy EU, ačkoliv si ponechávají určitou flexibilitu při jejím převodu do vnitrostátních právních

předpisů. Předpokládá se, že členské státy přijmou nezbytná opatření pro zajištění souladu s minimálními standardy stanovenými touto směrnicí a zavedou účinné kontrolní mechanismy.

Zákon o korupci, trestním právu a praní špinavých peněz (UK Bribery Act) ve Spojeném království je významným právním předpisem, který se zaměřuje na posílení boje proti korupci a praní špinavých peněz v zemi. Tento zákon přináší důležité požadavky týkající se identifikace a evidence skutečných majitelů právnických osob, s cílem zvýšit transparentnost a omezit možnosti využívání fiktivních nebo skrytých vlastníků pro ne zákonné účely.

Zákon o korupci, trestním právu a praní špinavých peněz vytváří právní rámec pro odhalování, stíhání a sankcionování korupčního jednání a praní špinavých peněz ve Spojeném království. Jeho cílem je zajištění spravedlivého a transparentního podnikatelského prostředí a ochrana veřejných zájmů. V rámci boje proti korupci a praní špinavých peněz stanovuje tento zákon důležité požadavky na identifikaci a evidenci skutečných majitelů právnických osob. Skutečným majitelem se rozumí osoba, která skutečně vlastní nebo ovládá právnickou osobu a má z ní konečný prospěch. Tímto opatřením usiluje o odstranění anonymních vlastnických struktur, které mohou sloužit k utajení korupčních činů a praní špinavých peněz (Gov.uk, 2014).

Zákon vyžaduje, aby právnické osoby vedly evidenci o svých skutečných majitelích a udržovaly tyto informace aktuální. Tyto informace zahrnují údaje o identitě skutečných majitelů, jako jsou jméno, adresa, datum narození a další relevantní informace. Právnické osoby jsou povinny provádět důkladné prověřování a ověřování identit svých skutečných majitelů, aby byla zajištěna přesnost a spolehlivost evidovaných údajů.

Důležitou součástí Zákona o korupci, trestním právu a praní špinavých peněz je také posílení pravomocí vyšetřovacích orgánů a sankcí za nedodržování předpisů. Orgány činné v trestním řízení mají pravomoc provádět kontroly a vyšetřování, aby zajistili soulad s požadavky zákona. Porušení povinnosti vést evidenci skutečných majitelů může být sankcionováno vysokými pokutami a může mít další právní důsledky.

Úmluva o boji proti korupci OSN, známá také jako Úmluva OSN proti korupci, představuje významný mezinárodní nástroj v boji proti korupci. Tato

úmluva byla přijata a podepsána mnoha zeměmi po celém světě, což svědčí o její významnosti a snaze mezinárodního společenství zamezit korupci a jejím škodlivým následkům. Jedním z klíčových aspektů Úmluvy OSN je zavedení opatření na zvýšení transparentnosti vlastnictví a odhalování skutečných majitelů. Tato opatření mají za cíl omezit možnosti používání anonymních nebo fiktivních vlastníků jako prostředku pro korupční jednání a praní špinavých peněz (Justice.cz, n. d.).

Úmluva vyzývá své signatářské země, aby přijali a uplatňovaly opatření pro identifikaci a evidenci skutečných majitelů právnických osob. Skuteční majitelé jsou definováni jako osoby, které mají konečný prospěch z vlastnictví nebo řízení daného subjektu. Tímto způsobem se usiluje o zvýšení transparentnosti a omezování skrytého vlastnictví, což napomáhá snižování rizika korupce a dalších trestných činů. Úmluva také předpokládá spolupráci mezi zeměmi při odhalování a vyšetřování korupčních případů a umožňuje výměnu informací o skutečných majitelích. Tím je posilována mezinárodní spolupráce v boji proti korupci a je umožněno účinnější postihování tohoto jevu.

Důležitým aspektem Úmluvy OSN je také poskytování technické pomoci a kapacitního rozvoje zemím, které jsou v boji proti korupci znevýhodněné. Tím se podporuje jejich schopnost přijímat a provádět opatření proti korupci a zvyšuje se celková účinnost boje proti této globální hrozbě (Zákony pro lidi, 2013).

G20 High-Level Principles on Beneficial Ownership Transparency (Principy Skupiny G20 o transparentnosti skutečných majitelů) představují významný mezinárodní rámec pro zvyšování transparentnosti v oblasti skutečných majitelů právnických osob. Skupina G20, která zahrnuje přední ekonomické mocnosti světa, přijala tyto principy s cílem posílit boj proti korupci, praní špinavých peněz a dalším formám finančního trestného jednání.

Principy G20 vyzývají členské země, aby přijali a uplatňovaly opatření pro identifikaci, registraci a sdílení informací o skutečných majitelích právnických osob. Skutečným majitelem se rozumí osoba, která má skutečnou vlastnickou nebo kontrolní moc nad právnickou osobou a má z ní konečný prospěch. Tento způsob je snahou omezit anonymitu vlastnictví a zabránit zneužívání právnických osob k nezákonným účelům. Principy G20 zdůrazňují důležitost zavedení efektivních mechanismů pro shromažďování, udržování a sdílení informací o

skutečných majitelů. To zahrnuje vytvoření a udržování centrálního registru skutečných majitelů, který umožňuje rychlý a snadný přístup k těmto informacím pro správní orgány, finanční instituce a další relevantní subjekty. Důležitým aspektem těchto principů je také mezinárodní spolupráce mezi členskými zeměmi Skupiny G20. Principy vyzývají k výměně informací o skutečných majitelích mezi jurisdikcemi, což posiluje spolupráci v boji proti korupci a dalším formám finančního trestného jednání na mezinárodní úrovni (World Bank, n.d)

Skupina G20 považuje transparentnost v oblasti skutečných majitelů za klíčový nástroj v prevenci a odhalování korupce a praní špinavých peněz. Principy slouží jako vodítko pro členské země při vytváření a posilování právních předpisů a postupů pro zajištění transparentnosti a spolehlivosti informací o skutečných majitelů (Transparency International, 2015)

Každá země může mít vlastní specifické legislativní požadavky týkající se evidence skutečných majitelů. Tyto mezinárodní iniciativy a standardy však představují společný rámec pro boj proti praní špinavých peněz a zajištění transparentnosti vlastnictví právnických osob na mezinárodní úrovni.

4.2. Národní legislativa v oblasti evidence skutečných majitelů

Česká legislativa v oblasti evidence skutečných majitelů právnických osob má zásadní význam pro boj proti praní špinavých peněz, financování terorismu a dalším nelegálním činnostem. Hlavním právním předpisem, který tuto problematiku upravuje, je zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, známý také jako zákon proti praní špinavých peněz (Finanční analytický úřad, 2017).

Tento zákon vychází z mezinárodních standardů a směrnic, zejména směrnice Evropské unie o boji proti praní špinavých peněz a financování terorismu. Směrnice EU představuje společný rámec opatření, který má zajišťovat harmonizované postupy v oblasti identifikace a evidence skutečných majitelů právnických osob v rámci celé Evropské unie.

Český zákon proti praní špinavých peněz stanovuje povinnosti pro právnické osoby v oblasti identifikace, udržování a aktualizace informací o skutečné majitele, kteří mají konečný prospěch z dané právnické osoby. Důležité

je, aby tyto informace byly pravdivé, aktuální a dostatečně detailní, aby umožnily účinné odhalování nelegálních aktivit.

Zákon také stanovuje povinnost právnických osob vést interní evidenci skutečných majitelů. Tato evidence musí obsahovat údaje o osobních údajích skutečných majitelů, jejich vztahu k dané právnické osobě a rozsahu jejich vlastnictví nebo ovládání dané právnické osoby. Tato informace musí být přístupná a aktualizovaná, aby správní orgány a kontrolní úřady měly k dispozici důležitá data pro svou činnost v oblasti boje proti korupci a praní špinavých peněz.

Důležitým prvkem české legislativy v oblasti evidence skutečných majitelů, který je spravován Ministerstvem financí. Právnické osoby jsou povinné poskytovat do tohoto registru informace o svých skutečných majitelích. Tento registr poskytuje důležitý nástroj pro veřejné orgány, finanční instituce a další oprávněné subjekty pro ověřování a sledování vlastnických struktur právnických osob.

Hlavní ustanovení týkající se evidence skutečných majitelů právnických osob v české legislativě zahrnují identifikace skutečného majitele. Právnické osoby jsou povinné identifikovat svého skutečného majitele, což je fyzická osoba, která vlastní nebo ovládá právnickou osobu a má z ní konečný prospěch. Identifikace musí být provedena prostřednictvím ověření identifikačních údajů skutečného majitele. Právnické osoby jsou povinné udržovat a pravidelně aktualizovat informace o svých skutečných majitelích. Tyto informace musí obsahovat údaje o osobních údajích skutečného majitele, jeho vztahu k právnické osobě a rozsahu jeho vlastnictví nebo ovládání. Právnické osoby jsou povinné vést interní evidenci o skutečných majitelích. Tato evidence musí obsahovat kompletní informace o skutečných majitelích a být k dispozici pro kontrolní úřady. Právnické osoby jsou povinné sdělit informace o svých skutečných majitelích do centrálního registru skutečných majitelů, který je v České republice spravován Ministerstvem financí. Tento registr je přístupný orgánům činným v trestním řízení, finančním úřadům a dalším oprávněným osobám (Heinzel, 2023).

Dodržování ustanovení zákona proti praní špinavých peněz je závazkem všech právnických osob registrovaných v České republice. Orgány dozoru a kontrolní úřady mají pravomoc provádět kontroly a sankcionovat případné porušení povinností týkajících se evidence skutečných majitelů. Tím se zajišťuje

transparentnost vlastnických struktur a stěžuje se provádění nelegálních aktivit, jako je praní špinavých peněz a financování terorismu v České republice.

5. Veřejně přístupný registr skutečných majitelů

V České republice existuje veřejně přístupný registr skutečných majitelů právnických osob, který je spravován Ministerstvem financí. Tento registr slouží k zajištění transparentnosti vlastnictví a umožňuje veřejnosti, orgánům činným v trestním řízení, finančním úřadům a dalším oprávněným osobám přístup k informacím o skutečných majitelích právnických osob registrovaných v České republice.

Veřejný registr skutečných majitelů v České republice slouží jako zdroj důležitých informací o vlastnických strukturách právnických osob (Hollmann,2021). Obsahuje údaje, které se týkají skutečných majitelů, jako jsou jejich osobní údaje, včetně jména, data narození nebo identifikačního čísla. Tento registr také zaznamenává vztah skutečných majitelů k dané právnické osobě, například zda jsou majiteli nebo vlastní určitě procento. Přestože veřejný registr poskytuje veřejný přístup k těmto informacím, je důležité si uvědomit, že registrovaní skuteční majitelé mají právo na ochranu svých osobních údajů v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů. To znamená, že údaje o skutečných majitelích jsou chráněny před neoprávněným zpracováním a zneužitím (Ronovská, 2018).

Registraci do veřejného registru skutečných majitelů provádějí samotné právnické osoby, které jsou povinny poskytnout potřebné informace o svých skutečných majitelích. Správce registru, kterým je Ministerstvo financí, je zodpovědný za správu a udržování těchto dat. To zahrnuje zajištění bezpečnosti a důvěrnosti osobních údajů registrovaných skutečných majitelů. Přístup k informacím z veřejného registru skutečných majitelů je důležitý pro orgány dozoru, finanční instituce, právní subjekty a další oprávněné osoby, které mají legitimní zájem a oprávněný důvod ke zjišťování informací o skutečných majitelích právnických osob. Tím je zjištěna transparentnost vlastnických struktur a je podporováno odhalování korupce, praní špinavých peněz a dalších nelegálních aktivit. Přístup k informacím z veřejného registru skutečných majitelů je v České republice usnadněn díky elektronickému systému, který je veřejně dostupný na

webových stránkách Ministerstva financí. Tento elektronický systém umožňuje uživatelům jednoduše a rychle vyhledávat potřebné informace o skutečných majitelích právnických osob (Gov.cz.,2021).

Uživatelé mají možnost vyhledávat v registru podle různých kritérií. Mohou zadat název právnické osoby, identifikační číslo nebo jméno skutečného majitele, což umožňuje získat přístup k relevantním informacím o skutečných majitelích daného subjektu. Tím je poskytnuta veřejnosti, orgánům dozoru a dalším oprávněným osobám možnost snadno a efektivně získávat potřebné informace (Hollmann, 2021).

Elektronický systém je navržen tak, aby byl uživatelsky přívětivý a intuitivní. Uživatelé se mohou spolehnout na moderní a bezpečné prostředí, které umožňuje vyhledávání informací s minimálním úsilím a v co nejkratším čase. Systém je neustále aktualizován a udržován, aby zajišťoval spolehlivost a aktuálnost poskytovaných informací. Díky veřejně dostupnému elektronickému systému se zvyšuje transparentnost vlastnických struktur a usnadňuje se vyhledávání potenciálních konfliktů zájmů, nelegálních vlivů nebo nesrovnalosti v obchodních transakcích. Uživatelé mají přímý přístup k informacím, které jsou klíčové pro identifikaci skutečných majitelů právnických osob a pro posuzování jejich vlastnických vztahů (Ouzká, 2018).

Veřejný registr skutečných majitelů představuje důležitý nástroj pro prevenci korupce, praní špinavých peněz a dalších nelegálních aktivit. Otevřenost a veřejný přístup k těmto informacím umožňuje širší veřejnosti, novinářům a občanským organizacím sledování vlastnické struktury právnických osob a vyhledávání potenciálních konfliktů zájmů, nelegálních vlivů nebo nesrovnalosti v obchodních transakcích.

6. Právní a finanční důsledky spojené s porušením zákona povinnosti

Porušení zákona povinnosti týkající se evidence skutečných majitelů právnických osob může mít vážně právní a finanční důsledky pro dotčené subjekty. Například porušení zákona týkajícího se evidence skutečných majitelů může mít vážné právní důsledky pro dotčené subjekty. Správní orgány a soudy

mají pravomoc ukládat různé sankce a pokuty v souladu s platnými právními předpisy. Vážnost a výše těchto sankcí závisí na konkrétních právních ustanoveních a závažnosti porušení. Jednou z možných sankcí je uložení finanční pokuty. Správní orgány mohou rozhodnout o výši pokuty na základě posouzení konkrétního případu. Výše pokuty se může lišit a být stanovena v závislosti na různých faktorech, jako je závažnost porušení, opakované porušení povinností, finanční dopad a další relevantní okolnosti. Pokuty mohou být uloženy jednorázově nebo mohou být opakované v případě dalšího nedodržování povinností. Kromě finančních pokut mohou být také uplatněny jiné sankce. To může zahrnovat předběžné opatření, které může omezit činnost právnické osoby a její možnost podnikat. Správní orgány mohou nařídit dočasné pozastavení nebo zrušení povolení, licence nebo registrace subjektu, který nedodržuje povinnosti týkající se evidence skutečných majitelů (Florián, 2021)

V případě závažného porušení zákona povinnosti může dojít k trestní odpovědnosti. Trestní sankce jsou obvykle rezervovány pro závažné případy, kdy nedodržení povinnosti v oblasti evidence skutečných majitelů bylo úmyslné, systematické nebo způsobilo vážné škody. Trestní odpovědnost může vést k obvinění, soudu a potenciálně k uvěznění nebo jiným trestům stanoveným v trestním zákoníku. Právní důsledky porušení zákona povinnosti se mohou lišit v závislosti na konkrétních právních předpisech a jurisdikci. Je důležité dodržovat veškeré povinnosti a odpovídajícím způsobem vést evidenci skutečných majitelů právnických osob, aby se předešlo právním sankcím a dalším nepříjemnostem spojeným s porušením zákona.

Porušení zákona v oblasti evidence skutečných majitelů může mít negativní dopad na pověst a důvěryhodnost právnické osoby. Veřejnost, obchodní partneři a finanční instituce obvykle očekávají, že subjekty budou dodržovat příslušné právní předpisy a povinnosti. Když se zjistí, že právnická osoba nedodržuje tyto povinnosti, může to vyvolat nedůvěru a vytvořit negativní obraz. Ztráta důvěry veřejnosti může mít pro právnickou osobu vážné důsledky. Obchodní partneři a potenciální klienti mohou mít obavy o integritu a transparentnost subjektu, který porušuje zákonné požadavky týkající se skutečných majitelů, což může vést ke ztrátě obchodních příležitostí a snížení objemu obchodů (Frolík, 2021)

Finanční instituce, jako jsou banky a jiné subjekty poskytující finanční služby, také vyžadují důvěryhodné informace o skutečných majitelích právnických osob před poskytnutím svých služeb. Porušení povinnosti v oblasti evidence skutečných majitelů může vést k nedostatečnému získávání finančních služeb nebo dokonce k jejich odepření. Finanční instituce budou obezřetně při spolupráci s právnickou osobou, která má pochybnou pověst v souvislosti s dodržováním zákonných požadavků. Obnova dobré pověsti a opětovné získání důvěry může být časově náročné a nákladné. Je proto důležité, aby právnické osoby dodržovali zákon a plnili své povinnosti v oblasti evidence skutečných majitelů, aby si udržely důvěru veřejnosti, obchodních partnerů a finančních institucí.

Správní orgány mají pravomoc uložit finanční pokuty jako sankce za nedodržení povinností v oblasti evidence skutečných majitelů. Výše těchto pokut má přímou souvislost se závažností porušení a řídí se právními předpisy platnými v dané jurisdikci. V případech, kdy nedodržení povinností spojených s evidencí skutečných majitelů je považováno za menší přestupek, mohou být uloženy relativně nízké pokuty. Tyto částky mohou sloužit jako výstraha pro právnickou osobu, aby se v budoucnu řídila zákonem a plnila své povinnosti. Nicméně, v případech závažnějšího porušení, například úmyslného skrývání skutečných majitelů nebo opakovaného nedodržování povinností, mohou být uloženy pokuty ve značné výši. Tyto sankce mohou vážně zatížit finanční situaci právnické osoby a mít významný dopad na její provozní kapacitu a stabilitu. V extrémních případech může dojít i k přísnějším opatřením, jako je odebrání licence, nebo může být uplatněna jiná forma vymáhání práva (Kosová, 2021)

Výše pokut je obvykle stanovena v souladu s legislativou a právními předpisy dané země. Je důležité, aby právnické osoby věnovali dostatečnou pozornost povinnostem týkajícím se evidence skutečných majitelů a vynakládali úsilí na jejich plnění, aby se vyhnuli případným finančním sankcím a nepříjemnostem spojeným s porušením zákona. V některých případech mohou být pokuty zvýšeny o výdaje spojené se správním řízením, například s náklady na vyšetřování a soudní řízení. Tato situace může ještě více zatížit finanční situaci právnické osoby a přispět ke ztrátě důvěry veřejnosti a obchodních partnerů.

Porušení povinností v oblasti evidence skutečných majitelů může mít vážné důsledky pro obchodní aktivity právnické osoby. Jedním z takových důsledků je

možné omezení přístupu k finančním službám ze strany finančních institucí. Finanční instituce mají povinnost provádět důkladné due diligence procesy při poskytování úvěrů, bankovních účtů a dalších finančních služeb. To zahrnuje také vyhodnocování rizika spojeného se skutečnými majiteli právnických osob. V případě, že právnická osoba nedodržuje povinnosti v oblasti evidence skutečných majitelů, finanční instituce mohou přijmout opatření k minimalizaci rizika a zachování své dobré pověsti a dodržování příslušných právních předpisů. Jedním z takových opatření je odmítnutí poskytnutí úvěru nebo jiných finančních služeb právnické osobě, která nedokáže prokázat evidenci skutečných majitelů. Tímto způsobem finanční instituce chrání sebe a své klienty před potenciálními riziky spojenými s ne transparentními nebo nelegálními aktivitami (Frolík, 2021).

Odmítnutí poskytnutí finančních služeb může mít vážný dopad na schopnost právnické osoby podnikat a rozvíjet své obchodní aktivity. Nedostatek finančních prostředků a přístupu k úvěrům může omezit investiční možnosti, ztížit provozní činnost a snížit konkurenceschopnost na trhu, což může negativně ovlivnit růst a stabilitu právnické osoby. Dodržování povinnosti v oblasti evidence skutečných majitelů není pouze závazkem stanoveným zákonem, ale také klíčovým prvkem budování důvěryhodnosti a dobré pověsti právnické osoby. Transparentnost a správné vedení evidence skutečných majitelů představují základní kameny pro podnikání a mezinárodní spolupráci.

V některých případech může mít porušení povinnosti v oblasti evidence skutečných majitelů trestněprávní důsledky. Trestněprávní důsledky mají za cíl potrestat osoby, které se vědomě snaží vyhnout se svým zákonným povinnostem týkajícím se evidence skutečných majitelů a zneužívat tak právní systém pro nelegální aktivity. Tato opatření mají za úkol zajistit dodržování zákona a ochranu společnosti před korupcí, praním špinavých peněz a dalšími nezákonnými praktikami spojenými s utajováním skutečných majitelů právnických osob. Trestní právo stanovuje sankce pro ty, kteří úmyslně nebo závažně nedodržují tyto povinnosti, což zahrnuje například fiktivní nebo záměrně nepřesné údaje o skutečných majitelích právnických osob. Pokud je prokázáno, že subjekt záměrně porušuje zákonné povinnosti týkající se evidence skutečných majitelů, může být obviněn a postaven před soud. Soudní řízení se v takových případech zabývá zkoumáním důkazů a rozhodováním o vině a případném trestu. Trestní sankce za

porušení povinnosti v oblasti evidence skutečných majitelů se mohou lišit v závislosti na závažnosti a okolnostech konkrétního případu. Mohou zahrnovat pokuty, peněžní sankce, konfiskaci majetku a v některých případech i uvěznění. Vážnost porušení a možnost uložení trestu vězení je posouzena soudem na základě skutkových okolností, důkazů a aplikovatelných právních předpisů (Ježek, 2022)

7. Zamyšlení nad povinností registrace-srovnání s jinými možnostmi

Povinnost registrace skutečných majitelů právnických osob má za cíl zvýšit transparentnost a otevřenost ve světě obchodních aktivit. Údaje o skutečných majitelích slouží jako klíčová informace pro boj proti korupci, praní špinavých peněz a dalším nezákonným praktikám. Při porovnání povinnosti registrace se zavedením jiných možností si lze všimnout několika faktorů.

Bankovní utajení a vytváření anonymních společností v minulosti představovaly účinné prostředky pro skrytí skutečných majitelů a uskutečňování nelegálních finančních transakcí. Tato praxe vytvářela prostředí nedostatečné transparentnosti a umožňovala zneužití, což vážně komplikovalo úsilí o boj proti korupci a praní špinavých peněz. Bankovní utajení umožňovalo jednotlivcům a právnickým osobám uchovávat své finanční informace v tajnosti před veřejností a správními orgány, což vytvářelo ideální podmínky pro ilegální aktivity, jako je daňový únik, praní špinavých peněz a financování terorismu. Anonymní společnosti umožňovaly vytvořit právnickou entitu bez odhalení skutečného majitele, což znemožňovalo sledování vlastnických struktur a jejich potenciální zneužití.

Povinnost registrace skutečných majitelů představuje zásadní opačný přístup, který se zaměřuje na odhalování a zveřejňování informací o skutečných majitelích právnických osob. Tím je vytvářena vyšší míra transparentnosti a je umožněna efektivní identifikace a monitorování vlastnických struktur. Registrace skutečných majitelů umožňuje správním orgánům, finančním institucím a veřejnosti přístup k důležitým informacím o vlastnictví a ovládnutí právnických osob (Frolík, 2021).

Na základě povinnosti registrace se snižuje možnost zneužití právnických osob pro nezákonné aktivity. Finanční instituce a další relevantní subjekty mají možnost ověřit legálnost a důvěryhodnost obchodních partnerů a minimalizovat riziko spojené s nelegálním financováním a praním špinavých peněz. Registrace skutečných majitelů přispívá k vyšší transparentnosti finančního systému, což podporuje integritu trhu a posiluje důvěru obchodních partnerů i veřejnosti.

Alternativní přístupy. Vedle povinnosti registrace existuje několik alternativních přístupů, které slouží k odhalování skutečných majitelů právnických osob. Různé země se rozhodly pro různé systémy, které se liší ve způsobu shromažďování a uchovávání těchto informací.

Jedním z alternativních přístupů je použití centrálních registrů, kde jsou informace o skutečných majitelích právnických osob centralizovány a udržovány na jednom místě. Tento systém umožňuje snadný přístup a vyhledávání informací relevantních subjektům, jako jsou finanční instituce, správní orgány nebo veřejnost. Centrální registry zajišťují větší transparentnost a zpřísňují důležité informace potřebné pro identifikaci skutečných majitelů.

Dalším alternativním přístupem je systém, kde informace o skutečných majitelích jsou uloženy přímo u samotných právnických osob. Tyto informace jsou však přístupné pouze vybraným subjektům, jako jsou finanční instituce a správní orgány, které mají oprávnění k jejich získání. Tento systém klade větší důraz na ochranu osobních údajů a soukromí skutečných majitelů a zároveň poskytuje relevantním subjektům nezbytné informace pro vykonávání jejich povinností.

Globální standardy. V současné době je pozorován mezinárodní trend směrem k větší transparentnosti v oblasti skutečných majitelů právnických osob. Organizace jako FATF a Evropská unie hrají klíčovou roli při stanovování globálních standardů a vydávání směrnic a doporučení pro své členské státy, která se týkají evidence skutečných majitelů. Cílem těchto iniciativ je sjednotit postupy a zvyšovat účinnost v boji proti korupci, praní špinavých peněz a financování terorismu. FATF, mezinárodní organizace zaměřená na boj proti praní špinavých peněz financování terorismu, vydala řadu doporučení a standardů týkajících se identifikace, evidence a sdílení informací o skutečných majitelích. Tyto standardy slouží jako referenční bod pro členské státy a pomáhají jim přizpůsobit svou legislativu a postupy tak, aby byly v souladu s mezinárodním

standardem. Evropská unie také přijala řadu směrnic a nařízení, které se týkají evidence skutečných majitelů právnických osob. Čtvrtá směrnice EU o boji proti praní peněz a financování terorismu a některé další směrnice stanovují minimální standardy a postupy pro identifikaci, registraci a sdílení informací o skutečných majitelích. Tyto směrnice mají za cíl zlepšit transparentnost v obchodním prostředí a posílit opatření proti nelegálním aktivitám. Zavedení těchto globálních standardů a směrnic do národní legislativy členských států je nezbytné pro účinný boj proti korupci, praní špinavých peněz a financování terorismu. Tímto způsobem se usiluje o sjednocení postupů a zvýšení účinnosti opatření na mezinárodní úrovni, což napomáhá budovat integritu finančních systémů a zajišťuje spravedlivé a transparentní podnikatelské prostředí.

Ochrana osobních údajů. Při zavádění povinnosti registrace skutečných majitelů je podstatné zohlednit a dodržovat zákony a předpisy týkající se ochrany osobních údajů. Ochrana osobních údajů je důležitým aspektem, který musí být respektován, aby bylo zabezpečeno soukromí a práva jednotlivců. Zákony o ochraně osobních údajů stanoví povinnosti subjektů zpracovávajících osobní údaje, včetně informací o skutečných majitelích. Tyto povinnosti zahrnují dodržování zásad jako je spravedlivé a legální zpracování, omezení účelu zpracování, minimální zpracování osobních údajů, přesnost a aktualizace údajů, omezení uchovávání údajů a zabezpečení dat. Je nezbytné, aby subjekty, které provádějí registraci skutečných majitelů, přijaly vhodná technická, organizační a bezpečnostní opatření k zajištění bezpečného zpracování a uchovávání osobních údajů. To zahrnuje opatření, k nimž patří šifrování dat, přístupová práva omezená na oprávněné osoby, pravidelná revize a aktualizace bezpečnostních opatření a informování dotčených osob o zpracování jejich údajů.

Důležité je nalézt rovnováhu mezi transparentností a ochranou soukromí. Zákonodárci a správní orgány mají za úkol vytvořit vhodný právní rámec, který umožňuje sdílení informací o skutečných majitelích pro účely boje proti korupci a praní špinavých peněz, ale zároveň chrání soukromí jednotlivců. To může zahrnovat opatření, jako je anonymizace či omezování veřejné dostupnosti některých osobních údajů. Dodržování zákonných předpisů o ochraně osobních údajů je zásadní pro zachování důvěry ve veřejné a soukromé instituce a pro ochranu práv a svobod jednotlivců. Subjekty provádějící registraci mají povinnost

informovat dotčené osoby o zpracování jejich údajů a zajistit možnost opravy nebo odstranění, pokud jsou nepřesné nebo zastaralé.

Povinnost registrace skutečných majitelů má své výhody v boji proti korupci a praní peněz. Je v souladu s mezinárodními standardy a usiluje o větší transparentnost obchodních aktivit. Nicméně je důležité vyvážit tyto požadavky s ochranou osobních údajů a zvolit nejúčinnější a spravedlivý přístup k odhalování skutečných majitelů právnických osob.

8. Problematika předchozí evidence skutečných majitelů

Celkově lze problémy spojené s institutem skutečného majitele rozdělit do několika aspektů. Prvním z nich je zhodnocení stávající právní úpravy z hlediska směrnice o boji proti praní špinavých peněz (AML), kde je třeba posoudit, zda zákony správně implementují požadavky vyplývající z této směrnice a zda skutečně naplňují základní cíle institutu. Další problematické body se objevují v praktických aspektech, kdy může být obtížné využít zákon v konkrétních situacích a získat relevantní informace o "skutečném" majiteli, což může ztížit dosažení cílů zákona. Kromě toho chybí určité nástroje pro odhalení vlastnických struktur právnických osob, což představuje další problém v celém konceptu tohoto institutu.

8.1. Nedostatečná ochrana osobních údajů

Problematické aspekty institutu skutečného majitele vzhledem k právní úpravě platné v České republice je možné rozšířit. Především se jedná o problém nedostatečné ochrany osobních údajů. Pokud budou informace o skutečných majitelích zveřejňovány, může to způsobit ohrožení ochrany osobních údajů jednotlivců a je tedy nezbytné najít přístup, který bude transparentní a zároveň zajistí ochranu soukromí.

Je třeba zdůraznit, že institut skutečného majitele vyžaduje od organizací shromažďování a následné uchovávání osobních informací o skutečných majitelích, přičemž tyto údaje mohou obsahovat citlivá data, například finanční historii a další informace, které by v případě zcizení mohly být zneužity.

Jedním z hlavních úkolů je zajistit, aby institut skutečného majitele byl realizován v rámci nejvyšších standardů ochrany osobních údajů, což vyžaduje vhodné šifrování a zabezpečení těchto údajů před neoprávněnou manipulací a před zneužitím. Součástí ochrany před zneužitím je také to, aby přístup k těmto údajům byl omezen na určené orgány a na osoby, které mají právní podklad k jejich získání. Je tedy nezbytné přijmout opatření, jejichž prostřednictvím bude zajištěna taková ochrana osobních údajů, která občanům poskytne jistotu, že jejich soukromí je skutečně chráněno.

8.2. Vysoký počet zaznamenávaných jedinců

Dalším problematickým aspektem může být množství osob, které by měly být zapsány do evidence skutečných majitelů. Tato situace může nastat, pokud se velké množství osob dostane do kategorie koncových příjemců nebo osob s koncovým vlivem. Tento problém může být dobře demonstrován na příkladu tzv. "náhradních skutečných majitelů".

Zákonodárce může tvrdit, že zvolil vhodnou koncepci určení osoby ve vrcholném postavení, ale toto rozhodnutí nemusí vždy odpovídat realitě, zejména v případě složitých organizačních struktur firem (Frolík 2021). V takových případech může docházet k situaci, kdy mnoho osob na manažerských pozicích splňuje definici osoby ve vrcholném postavení. Zákonodárce sice stanovuje, že tato osoba musí řídit každodenní nebo pravidelný chod právnické osoby, ale zároveň musí být podřízena maximálně statutárnímu orgánu. To může představovat mnoho jednotlivců, kteří v praxi nemají zásadní vliv na fungování právnické osoby. (Směrnice EU, 2015)

Zákonodárce by měl zvážit, zda zavedení koncepce skutečného majitele odpovídá efektivnímu způsobu identifikace a sledování skutečných majitelů právnických osob. Bylo by možné uvažovat o alternativních způsobech určení skutečného majitele, které by byly více přizpůsobeny složitým strukturám firem. Důležité je, aby byla zajištěna efektivní identifikace skutečných majitelů a zároveň minimalizována administrativní zátěž a komplikace pro firmy, které by mohly vytvářet nadměrný počet záznamů v evidenci. (Pihera, 2021)

8.3. Falešné nebo skryté informace

Problémem souvisejícím s institutem skutečného majitele jsou rovněž falešné nebo skryté informace, protože skuteční majitelé mohou různými způsoby tajit či měnit svou identitu, což představuje komplikace pro úřady banky a případně i další subjekty.

Může se jednat o používání falešných jmen nebo o využívání fiktivních osob uváděných jako skuteční majitelé. Za účelem maskování skutečného majitele mohou být využívány nejen fiktivní osoby, ale i společnosti, jejichž existence vytváří nejasné stopy, stejně jako existence fiktivních osob, takže je potom problém skutečného majitele a skutečné vlastnické struktury identifikovat.

Tyto skutečnosti snižují účinnost boje proti praní špinavých peněz, proti daňovým únikům a dalším nelegálním aktivitám, protože tyto metody často umožňují jednotlivcům i firmám unikat úřadům. Je tedy důležité, aby právní úprava umožnila identifikaci těch, kteří využívají falešné nebo skryté informace s cílem zmařit úsilí o určení skutečného majitele a aby bylo možné tuto nelegální činnost podrobit sankcím.

Jako ilustrace tohoto problému lze uvést situaci týkající se tichých společníků. Podle současné právní úpravy budou muset být tiší společníci zapsáni do evidence, pokud mají nárok na výplatu zisku v příčině, kdy jejich podíl přesahuje 25 %. Toto pravidlo vytváří určitý paradox, protože tichý společník obvykle preferuje zůstat v anonymitě, což je jedním z důvodů, proč volí tuto formu účasti v obchodních společnostech. Nicméně podle zákona o evidenci skutečných majitelů (ZESM) budou muset být tiší společníci zapsáni jako skuteční majitelé dané právnické osoby.

Jedním z možných způsobů řešení této problematiky by mohlo být zavedení principu vyvratitelné domněnky. To znamená, že pokud by byly splněny určité podmínky pro zápis tichého společníka do evidence, evidující osoba by měla možnost určit, že tichý společník není skutečným majitelem na základě dalších dostupných informací, aniž by musela veřejně zveřejnit jeho identitu.

Jedním z nápadů by mohlo být využití čestných prohlášení od osob, které splňují kritéria skutečného majitele. Tyto osoby by v takovém prohlášení mohli potvrdit, že nejsou skutečnými majiteli, a doložit tuto skutečnost. V případě, že by

se prohlášení ukázalo jako nepravdivé, mohla by být uplatněna sankční opatření, která by motivovala osoby k tomu, aby pravdivě a zodpovědně přiznali svůj status skutečného majitele.

Tímto způsobem by mohla být nalezena rovnováha mezi dodržením cíle institutu skutečného majitele a respektování legitimacy tichých společníků a dalších subjektů, kteří upřednostňují uchování své identity v anonymitě.

8.4. Problémy v úpravě přestupků

Souvisejí s problémy týkajícími se následků právní úpravy Zákona o evidenci skutečných majitelů (ZESM) pro osoby skutečných majitelů i problémy spojené s určením sankcí za přestupky spáchané těmito osobami. Kromě soukromoprávních sankcí, které v některých případech mohou být považovány za příliš tvrdé, existují i poměrně přísné veřejnoprávní sankce. Tyto sankce mohou být na osoby skutečných majitelů uvaleny za nedostatečnou spolupráci. To může být problematické, zejména pokud jde o spolupráci, která spočívá v informování právnických osob o jejich postavení jako skutečných majitelů. V situacích, kdy se jedná o složité struktury firem a skutečným majitelem se stane zahraniční osoba, je pravděpodobné, že tato osoba nebude mít povědomí o českém právním rámci týkajícím se institutu skutečného majitele. Bylo by tedy vhodné, aby byl orgánům evidujícím osoby v České republice uložen úkol informovat skutečné majitele o jejich povinnosti zapsat své údaje do evidence, pokud neplní tuto povinnost v určité lhůtě od okamžiku, kdy vznikla povinnost k zápisu. (Frolík, 2021)

V kontrastu k tomu jsou přestupky evidujících právnických osob konstruovány poměrně shovívavě. Existují obavy, že tyto přestupky nebudou pro evidující osoby dostatečně motivující. Dále může být neobvyklé, že sankce za přestupky evidujících osob nejsou příliš motivující, zejména pokud vezmeme v úvahu, že splnění podmínek přestupku je vždy spojeno s vydáním rozhodnutí o nesrovnalosti nebo soudní výzvou k odstranění nesrovnalosti. Veřejnoprávní odpovědnost tedy není automatická a musí projít složitým procesem, který zahrnuje oznámení podezření na nesrovnalost, soudní řízení o nesrovnalostech a vydání usnesení nebo rozhodnutí. Až poté přichází na řadu samotné rozhodnutí místně příslušného obecního úřadu. (Frolík, 2021)

Dalším problémem je, že sankce spojené s omezením hlasovacích práv a zákazem výplaty podílu na zisku mohou být v některých případech neúměrně tvrdé. To může platit zejména pro osoby, které mají komplexní vlastnické struktury a mohou mít svého skutečného majitele chybně zapsaného bez jakéhokoliv zastírání. To je zejména problematické v případě zahraničních struktur, kde není možnost dovolat se stavu zahraničních evidencí. (Frolík, 2021)

8.5. Sankce dle úpravy ZESM

Problematika související s povinnostmi a sankcionováním skutečného majitele podle zákona o evidenci skutečných majitelů (ZESM) je nejdůležitějším bodem týkajícím se transparentního a regulovaného obchodního prostředí. Cílem tohoto zákona je zvýšení transparentnosti vlastnictví právnických osob a předcházení nelegálním aktivitám, které představují daňové úniky nebo praní špinavých peněz. Určení skutečného majitele nemusí být jednoduché, což se týká především komplikovaných vlastnických struktur, v nichž figuruje více typů vlastnictví a kontroly. Tyto aspekty mohou zkomplikovat určení skutečného majitele. ZESM ukládá firmám povinnost udržovat a rovněž aktualizovat informace o skutečných majitelích, přičemž tato činnost může být pro firmy zátěží jak časovou, tak finanční, což se týká především malých a středně velkých firem. ZESM stanovuje sankce v případě, že nebude dodrženo výše popsání, ale existují obavy týkající se toho, zda jsou tyto sankce spravedlivé a přiměřené porušení pravidel. Povinnost udržovat aktuální informace o skutečných majitelích například může zvýšit riziko úniku osobních údajů a nezbytné zajistit dodržování ochrany těchto údajů. Může se stát, že někteří jednotlivci nebo firmy nedodrží povinnosti související se skutečnými majiteli nevědomě, z neznalosti, nebo jim mohou chybět prostředky k dodržení tohoto zákona. Může také existovat nejistota týkající se definice skutečného majitele a toho, kdo by za skutečného majitele mohl být považován, což často vede k interpretačním zmatkům.

Zákon o evidenci skutečných majitelů (ZESM) stanovuje několik sankcí v případě, že skutečný majitel není zapsán do evidence. Tyto sankce zahrnují nemožnost vymáhání práv a plnění povinností vyplývajících z právních jednání, která zahrnují osobu skutečného majitele, v době, kdy není zapsán v evidenci

skutečných majitelů. Dále k sankcím patří zákaz vyplácení podílu na zisku a automatický zánik tohoto práva na konci účetního období, stejně jako omezení hlasovacích práv v právnické osobě. Tyto důsledky, které ZESM označuje jako další následky nesrovnalostí v evidenci skutečných majitelů, mohou postihnout osobu skutečného majitele, i když jednala v dobré víře.

V praxi může dojít k situacím, kdy je sankcionování skutečného majitele vnímáno jako nespravedlivé. Například může nastat případ, kdy skutečný majitel spolupracuje a poskytuje veškeré potřebné informace pro zápis do evidence, ale evidující osoba tuto povinnost nesplní. Dalším případem může být situace, kdy osoba skutečného majitele, která není zapsána v evidenci, v dobré víře uplatňuje svá hlasovací práva, ale zákon umožňuje zpochybnitelnost těchto rozhodnutí. Tato situace může nastat zejména v případech, kdy skutečný majitel je iniciátorem zápisu údajů, ale nemůže dostatečně prokázat relevantní skutečnosti potvrzující jeho postavení.

Toto ukazuje na nutnost zvážení spravedlnosti a adekvátnosti sankcí ve vztahu k nesrovnalostem v evidenci skutečných majitelů. Je třeba zajistit, aby byly sankce přiměřené a aby nedocházelo k neoprávněnému postihování osob skutečných majitelů, zejména v případech, kdy byly jejich nedostatečné zápisy způsobeny zanedbáním jinými stranami.

Účelem této úpravy je splnit požadavky směrnice o boji proti praní špinavých peněz (AML) na zavedení účinných, přiměřených a odrazujících opatření. (Směrnice EU, 2018) Nicméně, z mého pohledu má oblast sankcionování skutečných majitelů nedostatečnou regulaci. V rámci stávající koncepce sankcí by měl zákonodárce zvážit možnost doplnit zákon o povinnosti skutečných majitelů, kteří by mohli být povinni zaznamenat své údaje do evidence, pokud nesplní tuto povinnost v určité lhůtě od okamžiku, kdy vznikla povinnost k zápisu evidující osobě.

8.6. Ostatní problematické body

Dalším důležitým aspektem, který je třeba brát v úvahu, je propojení české evidence skutečných majitelů s evidencemi zahraničními. Směrnice o boji proti praní špinavých peněz (AML) předpokládá propojení centrálních registrů členských států prostřednictvím evropské centrální platformy, známé jako BRIS –

Business registers Interconnection System. Tato platforma byla zřízena směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132 a již je propojená s obchodním rejstříkem České republiky. (Směrnice EU, 2018) Nicméně, evidence skutečných majitelů zůstává oddělena, a propojení dat o skutečných majitelích právnických osob zatím nenastalo.

Zdá se, že jeden z důvodů pro tuto oddělenost spočívá v technické nepřipravenosti ze strany Evropské komise. (Důvodová zpráva, 2021) To znamená, že propojení registrů zatím není možné provést. Česká republika by mohla podniknout kroky směrem k urychlení tohoto procesu a jednou z možností by mohli být technické propojení evidence skutečných majitelů s obchodním rejstříkem, který je již propojen s BRIS, čímž by se mohlo usnadnit a urychlit propojení dat. Tato změna by mohla přispět k lepší implementaci směrnice AML a zjednodušení procesu vyhledávání skutečných majitelů na evropské úrovni.

Dalším bodem v Zákoně o evidenci skutečných majitelů (ZESM), který je kritizován, je §7, který obsahuje výčet osob, které nejsou povinné mít skutečného majitele evidovaného. Tyto osoby zahrnují společenství vlastníků jednotek, církve a náboženské společnosti, honební společnosti, politické strany a hnutí, nebo odborové organizace. (Frolík, 2021) Tato ustanovení jsou kritizována z důvodu, že některé z těchto osob by podle povahy a účelu Zákona o evidenci skutečných majitelů měly mít evidovány skutečného majitele.

Jedním z příkladů je srovnání mezi společenstvími vlastníků jednotek a bytovými družstvy, přičemž bytová družstva mají ze zákona povinnost evidovat své skutečné majitele. Zákonodárce argumentuje tím, že některé z těchto osob již mají dostatečnou transparentnost díky existující legislativě, například politické strany a hnutí. Taktéž se uvádí, že honební společnosti mají nízké riziko v souvislosti s praním peněz a financováním terorismu. (Důvodová zpráva, 2021) Nicméně, argumentace se objevuje v souvislosti s IV. AML směrnicí, která zdůrazňuje potřebu zjištění totožnosti všech fyzických osob, které vlastní právnickou osobu nebo nad ní vykonávají kontrolu. Z tohoto důvodu mnozí kritici tvrdí, že uvedená ustanovení nejsou v souladu s požadavky této směrnice, která zdůrazňuje potřebu co nejširší transparentnosti v rámci evidování skutečných majitelů. (Směrnice EU, 2015)

9. Změny nové evidence skutečných majitelů

Zavedením Zákona o evidenci skutečných majitelů (ZESM) došlo ke změně některých základních prvků způsobu evidence skutečných majitelů v české republice. Po nabytí účinnosti ZESM se stávající evidence podle Zákona o veřejných rejstřících (ZVR) ve verzi platné před účinností ZESM stává formálně evidencí podle ZESM (2021). To znamená, že neprobíhá zcela nová evidence, ale spíše převedení do nového systému.

Pokud jde o základní charakteristiku této nové evidence skutečných majitelů, zůstává podobná stávající evidenci a stane se součástí informačního systému veřejné správy. Jiné je to, že Zákon o evidenci skutečných majitelů jasně definuje jako správce systému Ministerstvo spravedlnosti. Předtím tato informace neexistovala, což vedlo k tomu, že správce byl určován v souvislosti s tím, že toto ministerstvo mělo k těmto informacím vzdálený přístup (ZESM,2021)

Evidence skutečných majitelů bude i nadále prováděna rejstříkovými soudy. Avšak podle Zákona o evidenci skutečných majitelů z roku 2021 je stanoveno, že soud, který provádí zápis, musí být soudem, jehož obvod spadá pod obecný soud osoby, na kterou se zápis vztahuje. Tento požadavek byl přidán k nové právní úpravě, aby bylo jasně určeno, který soud je příslušný v případě právnických osob a právních uspořádání. Tato změna zamezí výkladovým nejasnostem, které v minulosti vznikaly, když se mluvilo pouze o obecném soudu osoby, již se zápis týká, a nebylo zcela jasné, zda to byla osoba, ke které byl skutečný majitel zapsán, nebo skutečný majitel.

Tato právní úprava byla také nepřesná, pokud jde o svěřenské fondy, které nejsou považovány za právnické osoby, a byly do oblasti působnosti tohoto zákona zahrnuty pouze na základě širokého výkladu. Navíc, svěřenský fond sám o sobě není spojen s žádným obecným soudem, protože žádný právní předpis, včetně občanského soudního řádu, nestanovuje obecný soud pro svěřenský fond. Toto téma nebylo jasně upraveno ani v ustanoveních § 75 a §76 Zákona o veřejných rejstřících ve verzi platné před Zákonem o evidenci skutečných majitelů, na které se nová úprava o příslušnosti k zápisu do evidence odvolává. (ZESM, 2021)

Do nové legislativy spadá ustanovení týkající se výlučné příslušnosti Městského soudu v Praze, pokud by došlo k tomu, že svěřenský správce má sídlo nebo bydliště mimo ČR, a tato příslušnost se týká i případů, kdy dojde k tomu, že je nezbytné zapsat skutečného majitele subjektu, který spadá pod obecný soud v obvodu Krajského soudu v Praze (ZESM, 2021). Který ze soudů je příslušným soudem pro zmíněné osoby, to má souvislost s ustanovením § 85 Zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve verzi, která nabyla platnosti později. Co se týká právnických osob, obecným soudem je okresní soud, v jehož obvodu mají tyto osoby sídlo, a co se týká svěřenských správců (fyzických osob), obecným soudem je okresní soud, v jehož obvodu je jejich bydliště nebo tam trvale žijí, popřípadě tam mají trvalý pobyt (Zákon č. 99/1963 Sb.). Toto pravidlo se použije analogicky i na právnické osoby, které jsou svěřenskými správci.

9.1. Řešení ochrany osobních údajů

Nová právní úprava zavádí změny ohledně přístupu k informacím obsažených v evidenci skutečných majitelů. Dříve byla tato evidence striktně utajovaná, ale Zákon o evidenci skutečných majitelů (ZESM) z roku 2021 tuto zásadu značně modifikuje. Nově umožňuje veřejný přístup k určitým údajům, které jsou součástí evidence, prostřednictvím online částečného výpisu, který lze snadno získat přímo na webových stránkách vyhrazených pro tento účel (Důvodová zpráva, 2021).

Je v souladu s V. AML, což je směrnice Evropské unie, že nebyla zavedena povinnost registrace nebo poplatku k získání tohoto výpisu, takže částečný výpis může dostat kdokoliv bez ověření vlastní identity či zaplacení poplatku, což je důležitým krokem ke zvýšení transparentnosti (Směrnice EU, 2018).

V částečném výpisu jsou aktuální platné údaje, mezi něž patří informace, které nebyly odstraněny ani nahrazeny aktuálními údaji. Není tedy možné dostat se k historickým údajům, mezi něž patří informace o předchozích skutečných majitelích. Ovšem v případě, že by tyto historické údaje byly odstraněny a nebyly nahrazeny novými údaji, nebude možné dostat se k údajům, které nejsou v kategorii " platné údaje" podle § 14 odst. 1 ZESM (ZESM, 2021).

K vyřešení situace je součástí ZESM ustanovení v § 18, které říká, že údaje podle § 14-17 ZESM budou k dispozici " po dobu 5 let ode dne zániku právnické

osoby nebo právních uspořádání “. Co se týká interpretace, musí být ustanovení v souladu s požadavky V. AML směrnice, která stanoví dostupnost historických informací minimálně po dobu 5. let, popřípadě 10. let poté, kdy byla společnost vymazána z registru stejně jako byly dostupné před zánikem společnosti (Směrnice EU, 2018).

Z částečného výpisu v současné době lze získat některé informace týkající se skutečného majitele právnické osoby, například jeho jméno a příjmení, státní příslušnost, občanství, bydliště, narození, jeho postavení v právnické osobě, informace o jeho podílu v právnické osobě, stejně jako informace o právnické osobě, u níž je skutečný majitel evidován, což zahrnuje například její název a identifikační číslo. Tyto údaje je možné získat bez poplatku prostřednictvím částečného výpisu online systému (ZESM, 2021).

Veřejnost je oprávněna k přístupu k údajům, které se týkají skutečných majitelů právnických osob, například informace o velikosti jeho podílu a další informace i v případě, že nejsou spojeny s konkrétním podílem majitele, což je v souladu s V. AML směrnicí Evropské unie (Směrnice EU, 2018)

Obsahem částečného výpisu jsou vždy o právním uspořádání a datum, kdy byl zápis proveden. Aby bylo možné dostat další informace, je nezbytný souhlas skutečného majitele nebo evidující osoby v případě, že se jedná o jiné údaje než o ty, které jsou uváděny automaticky (ZESM, 2021)

Pokud osoba prokáže, že její zájem má souvislost s prevencí trestných činů, které jsou s praním špinavých peněz a financováním terorismu, popřípadě pokud je její zájem prokazatelný vzhledem k právnímu uspořádání, které koncovému příjemci dává možnost mít prospěch z právnické osoby sídlící mimo Evropskou unii, nebo mít na tuto právnickou osobu vliv, může získat prostřednictvím částečného výpisu podrobnější údaje příslušný soud, nikoliv Ministerstvo vnitra, a to z důvodu ověření splnění podmínek pro přístup k těmto specifickým informacím. Je třeba poznamenat, že stejná právní úprava neplatí pro skutečné majitele právnických osob, jejichž údaje jsou veřejně dostupné pouze tehdy, pokud byly evidující osobou navrženy nebo automaticky zaznamenány (ZESM, 2021).

9.2. Změny v počtu zaznamenaných jedinců

Povinnost zapsat skutečného majitele společností do veřejné evidence byla zavedena teprve před rokem. Tato povinnost je v mnoha případech spojena s administrativními potížemi, nicméně několik společností ji již splnilo. Evropská komise však před časem konstatovala, že v českém zákoně nejsou pravidla týkající se definice skutečného majitele a množství výjimek v souladu s pravidly evropské směrnice, na základě čehož byly v českém zákoně provedeny úpravy, které začaly platit od 1. října 2022. Pro společnosti, které tuto povinnost již splnili, to znamená pečlivé ověřování toho, jestli se na ně nová pravidla vztahují, což znamená značnou administrativní zátěž v podobě přezkumu a popřípadě nového zápisu.

Podle starší právní úpravy byla za skutečného majitele považována každá fyzická osoba, která měla koncový vliv nebo byly koncovým příjemcem. V současné podobě zákona je uvedeno, že skutečným majitelem je každá fyzická osoba, která vlastní či ovládá právnickou osobu nebo její právní podobu. V současné podobě zákona již není zmiňován výraz "náhradní skutečný majitel" a rovněž se rozšířil okruh osob, které musejí být zapsány. Za skutečné majitele právnických osob jsou v současné době považovány všechny fyzické osoby s více než 25% podílem ve společnosti nebo na hlasovacích právech a ty, které mají nárok na podíl ze zisku, dále ty, které mají vlastní zdroje nebo likvidační zůstatek ve výši 25 % a rovněž osoby, které mají v právnické osobě rozhodující vliv. Tato podoba zákona způsobila to, že byla rozšířena kategorie skutečných majitelů, protože v předchozí podobě zákony byly skutečným majitelem ta osoba, která vlastnila 40% podíl ve společnosti (ZESM, 2021).

Nová právní úprava určuje, kdo má být považován za skutečného majitele právnické osoby. Může jím být každá fyzická osoba, která odpovídá následujícím bodům: fyzická osoba je vlastníkem více než 25% podílu ze základního kapitálu či na hlasovacích právech nebo ta, která má více než 25% podíl na zisku společnosti, vlastních zdrojích nebo na likvidačním zůstatku. Tedy například osoba vlastnící 26% podíl na základním kapitálu, ale zároveň nemá hlasovací práva ani žádný podíl na zisku, může být podle zákona považována za skutečného majitele. Tato definice však není omezena na společníky, v tomto případě může jít i o tiché

společníky či statutární orgány s nárokem na tantiémy (ZESM, 2021). Za skutečného majitele může být pokládána rovněž osoba, která má v právnické osobě vliv prostřednictvím prostředků, jako je dohoda o řízení společnosti nebo v souvislosti s vazbou na rodinné příslušníky, kteří jsou ve vedení.

Rovněž je rozšířen rozsah informací o skutečném majiteli. Obsahem je nejen datum zápisu a doba, kdy byla daná osoba skutečným majitelem, jedná se také o údaje materiálního rázu, což jsou informace “ o povaze postavení skutečného majitele”, což představuje splnění kritérií koncového příjemce osoby, která má koncový vliv, případně obojí. Pokud existuje formální nebo náhradní skutečný majitel, k uvedeným informacím se dodává, jakou má roli v dané právnické osobě nebo v jejím právním uspořádání, což může být členství ve statutárním orgánu nebo zakládající postavení (Důvodová zpráva, 2021).

Rovněž je zaznamenáno, jaká je struktura vztahů v případě, že postavení skutečného majitele souvisí s nepřímými vztahy nebo je realizováno prostřednictvím jiných osob, případně jiných subjektů. Cílem tohoto záznamu je zvýšit transparentnost a umožnit porozumění tomu, jakými prostředky a skrze které osoby nebo vztahy skutečný majitel dosáhl své pozice. Tento popis struktury vztahů může být proveden slovně nebo graficky (Důvodová zpráva, 2021).

Důležité je taky, že nově se zapisuje poznámka o nesrovnalosti, která označuje probíhající řízení o nesrovnalosti před příslušným soudem nebo jeho výsledek (ZESM, 2021).

Zákon nově vyjímá odborové organizace a organizace zaměstnavatelů ze seznamu subjektů, které nemají skutečného majitele. Důraz je nyní kladen na osobu, která má možnost ovládat společnost, a to i bez vlastnictví určitého podílu v ní. Tato osoba může mi prosazovat svou vůli v rozhodování nejvyššího orgánu společnosti a může ovlivňovat změny v členech statutárních orgánů společnosti.

Tyto osoby mají svou povinnost zjednodušenou, protože je stanoven automatický zápis členů statutárních orgánů jako skutečných majitelů právnických osob.

Pro společnosti s jednoduchou vlastnickou strukturou, zejména těmi s jediným fyzickým společníkem, se tímto zákonem obecně mnoho nemění, kromě úpravy terminologie a automatického přizpůsobení dalších údajů podle nového zákona a rovněž jsou zde využívány informace z veřejných rejstříků.

9.3. Řešení problému skryté informace

Existuje několik subjektů, které budou mít oprávnění k přístupu do evidence skutečných majitelů. Veškeré údaje bude moci získat skutečný majitel právnické osoby, evidující osoba a osoba, která podala oprávněný návrh k zápisu do evidence. To také umožňuje širší veřejnosti dostat se ke všem zákonně dostupným údajům o skutečném majiteli v souvislosti s § 16 odst. 1 písm. b) ZESM ve spojení s § 26 odst. 3 ZESM. V tomto případě existuje možnost podat návrh na zápis té osobě, která prokáže právní zájem v případě, že evidující osoba nedodrží povinnost zaevidovat skutečného majitele do 15 dnů. Pro osobu s právním zájmem to bude znamenat, že bude moci získat informace týkající se všech skutečných majitelů dané právnické osoby (ZESM, 2021).

V závislosti na Anti-Money Laundering zákoně (AMLZ) budou mít možnost dálkového, tedy online přístupu, některé subjekty, například orgány veřejné moci, další subjekty i fyzické osoby, které budou mít povinnost identifikovat se, pokud budou chtít tento přístup získat. Přístup k údajům bude poskytovat Ministerstvo spravedlnosti (ZESM, 2021).

Je nezbytné mít na paměti, že informace obsažené v evidenci mohou být zneprístupněny. K této situaci může dojít v několika případech, například na základě návrhu zapsané či evidující osoby, když skutečný majitel ztratí plnou svéprávnost, nebo když se vyskytne mimořádný důvod k ochraně jeho soukromí. Informace mohou být zneprístupněny také tehdy, když skutečný majitel odvolá souhlas se zveřejněním údajů o své osobě, a to v souvislosti s § 14 odst. 1 písm. a) bodu 3, nebo § 14 odst. 1 písm. b). V zákoně neexistuje možnost odvolání návrhu evidující osoby týkající se zveřejnění dodatečných údajů podle § 14 odst. 1 písm. d). (ZESM, 2021)

V případě, že některé údaje budou zneprístupněny, na základě ustanovení § 14 odst. 1 a 3. k těmto údajům veřejnost ztratí přístup, ovšem i tehdy bude možné získat informace o tom, že tyto údaje o skutečném majiteli jsou nepřístupné, a to podle § 14 odst. 2. Informace o skutečném majiteli právnické osoby budou veřejně zneprístupněny také tehdy, když se jedná o právnickou osobu, jejíž veřejně dostupné údaje byly zneprístupněny na základě ustanovení § 34 ZVR (ZESM, 2021).

9.4. Ostatní nové body

Novela zákona o evidenci skutečných majitelů přináší několik klíčových změn, které budou vyžadovat revizi zapsaných údajů u některých subjektů. Nové vymezení skutečného majitele může způsobit, že některé osoby, které dosud nebyly jako skuteční majitelé evidovány, by mohly být nově považovány za skutečné majitele. Automatický průpis údajů nemusí vždy postačovat, a proto je důležité, aby subjekty prověřily své údaje v evidenci a případně je revidovaly, aby odpovídaly nové právní úpravě. Formuláře, které byly aktualizovány po zavedení novely, mají nyní podobu, z níž je zřejmé, že byly aktualizovány v souladu s novelou a celý systém má nové funkce. Na základě toho lze například vygenerovat grafickou podobu struktury vztahů, které se odvíjí od podoby návrhů na zápis. Také byla rozšířena oblast automatických zápisů skutečného majitele právnické osoby a novinkou v tomto případě je, že se týká rovněž komplexních struktur obchodních korporací. Prakticky to znamená, že v těchto případech, pokud existuje domněnka, že skutečný majitel má vliv na subjekt na základě toho, že jeho podíl činí 40 % a více, dojde k automatickému zápisu, a to i tehdy, když se jedná o velmi složité, řetězené struktury.

na základě novely bylo provedeno mnoho změn v evidenci skutečných majitelů právnických osob, nicméně nelze se spoléhat výhradně na automatické zápisy. Subjekty, jichž se to týká, by si měly ověřit, jestli zápisy v evidenci odpovídají novým předpisům. Čas na provedení úprav byl uveden tak, aby byly v souladu s novelou, je do 1.dubna 2023. Toto platilo také pro právnické osoby, které do té doby nemusely evidovat skutečného majitele, ale teď jsou povinny to udělat, jako například společenství vlastníků jednotek nebo politické strany. Je zásadní, aby všechny subjekty zajistili záznam svého skutečného majitele do evidence v souladu s novými právními požadavky, protože za nedodržení těchto požadavků hrozí sankce.

10. Závěr

Tato diplomová práce se zabývala komplexní analýzou problematiky evidence skutečných majitelů právnických osob s důrazem na mezinárodní a národní legislativu a současný stav zavedení této evidence v praxi. Práce začala

definicí a rozdělením skutečných majitelů právnických osob, což je základním krokem k porozumění této problematice. Dále se zaměřila na základní principy evidence skutečných majitelů, které jsou zásadní pro správné provádění této evidence. V následující části byl analyzován význam evidence skutečných majitelů a důvody pro její zavedení evidence má velký význam v souvislosti s bojem proti praní špinavých peněz, proti daňovým únikům a také proti korupci, protože poskytuje transparentnost, co se týká vlastnictví právnických osob.

Byla podrobně analyzována mezinárodní i národní legislativa, která souvisí s evidencí skutečných majitelů a bylo provedeno srovnání. Vyšlo najevo, že mezinárodní trendy směřují k větší transparentnosti v této oblasti, což se odráží i v národní legislativě. Důležitým aspektem této práce bylo zkoumání veřejně přístupného registru veřejnosti může zvýšit jeho efektivitu a přispět k prevenci korupce a daňovým únikům. Právní a finanční důsledky porušení povinnosti evidence skutečných majitelů byly detailně rozebrány. Zjistilo se, že porušení této povinnosti může vážné následky pro právnické osoby, včetně vysokých finančních sankcí.

Praktická část diplomové práce se zabývala možnostmi a alternativami k evidenci skutečných majitelů a porovnávala je se starou a novou legislativou. Byly zdůrazněny výhody a nevýhody různých přístupů k této problematice.

Problémy staré legislativy lze rozdělit do několika hlavních aspektů. Jedním z hlavních problémů je ochrana osobních údajů skutečných majitelů. Zveřejnění těchto informací může ohrozit soukromí jedinců, a je tedy nezbytné zajistit transparentní přístup, který zároveň chrání citlivé údaje. Kvůli široké definici skutečného majitele a komplexním vlastnickým strukturám firem může být obtížné určit, kdo vlastně tímto majitelem je. To může vést k nadměrnému počtu záznamů v evidenci. Skuteční majitelé mohou tajit svou identitu nebo ji změnit, což komplikuje identifikaci a sankcionování nelegálních aktivit. Právní úprava týkající se sankcí a postihů za nedodržení povinnosti skutečných majitelů může být vnímána jako nepřiměřená a nespravedlivá. Je potřeba zvážit, zda jsou sankce dostatečně spravedlivé a přiměřené vzhledem k povaze nesrovnalostí v evidenci skutečných majitelů. Ostatní problematické body zahrnují oddělenost české evidence skutečných majitelů od evropských registrů a výčet osob, které nejsou

povinné mít zapsaného skutečného majitele, což může být v rozporu s požadavky směrnic o boji proti praní špinavých peněz.

Zavedením zákona o evidenci skutečných majitelů (ZESM) v České republice došlo k několika změnám v evidenci skutečných majitelů. Tato změna byla provedena formálně a stávající evidence byla převedena do nového systému. Ministerstvo spravedlnosti bylo stanoveno jako správce tohoto systému, což odstranilo předchozí nejasnosti ohledně správce. Rejstříkové soudy budou i nadále provádět evidenci, ale nově určený soud pro zápis bude soudem, jehož obvod spadá pod obecný soud osoby, již se zápis týká, což odstraňuje dřívější nejasnosti ohledně příslušnosti soudů. ZESM umožňuje veřejný přístup k některým údajům v evidenci prostřednictvím online částečného výpisu, což zvyšuje transparentnost. Kromě toho, nový zákon rozšiřuje definici skutečného majitele a zahrnuje osoby s rozhodujícím vlivem na právnickou osobu. ZESM také zavádí nová ustanovení ohledně ochrany osobních údajů, přičemž poskytuje možnost získat podrobnější údaje o skutečném majiteli právnického uspořádání v určitých situacích. Změny v počtu zaznamenaných jedinců zahrnují rozšíření definice skutečného majitele a zavedení nových kategorií osob, které musejí být do evidence zapsány. Nový zákon také předepisuje zaznamenání údajů s materiálním obsahem a popis struktury vztahů skutečného majitele, aby byla zvýšena transparentnost. Zákon dává možnost uvést skutečné majitele právnických osob, které byly vyjmuty z rejstříku subjektů bez uvedeného skutečného majitele. Ministerstvo spravedlnosti a další orgány veřejné moci budou mít k evidenci dálkový přístup.

Nový zákon o evidenci skutečných majitelů přináší změny, které zvyšují transparentnost a usnadňují identifikaci skutečných majitelů právnických osob a právních uspořádání v České republice. Celkově je třeba přehodnotit a případně upravit právní úpravu evidence skutečných majitelů, aby byla efektivnější, spravedlivější a lépe vyhovovala potřebám transparentního a regulovaného obchodního prostředí.

Evidence skutečných majitelů právnických osob má klíčový význam pro transparentnost a boj proti korupci a daňovým únikům. Novela zákona přinesla významné změny a úpravy, které mají posílit tuto evidenci a zvýšit její efektivitu. Je důležité, aby právnické osoby a další subjekty včas a kvalitně plnily své

povinnosti v této oblasti, aby přispěly k lepšímu fungování právního systému a ochraně společenských hodnot.

Zdroje

- DĚDIČ, J., GAŇO, J. a kol. Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Praha: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-285-4
- DIRECTORATE-GENERAL FOR FINANCIAL STABILITY. Anti-money laundering and countering the financing of terrorism legislative package. 20.July 2021
- Doporučení FATF. Mezinárodní standardy v boji proti praní peněz, financování terorismu a šíření zbraní hromadného ničen. [online]. [cit. 03.06. 2023]. Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/archiv/agenda-finančního-analytickéhoutvaru/mezinarodni-spoluprace-a-institute.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, ve znění pozdějších předpisů. (online). (cit.08.09.2023). Dostupné z: www.psp.cz/sqv/text/orig2.sqw/idd-177825
- DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část. Praha: Wolters Kluwer ČR,2013. ISBN 978-80-7552-187-3
- FATF. Best Practices On Beneficial Ownership For Legal Persons [online]. [cit.08.06. 2023]. Dostupné z: www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/Best-Practices-Beneficial-Ownership-Legal-Persons.pdf
- FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚŘAD. Metodický pokyn č.3, č.j. FAU-30944/2017/03 určený povinným osobám. Zjišťování skutečného majitele povinnými osobami

- FLORIÁN, O., PARNAIOVÁ, A. Nový zákon o evidenci skutečných majitelů vstupuje účinnost již 1.6. 2021 [online]. [cit.16.06.2023]. Dostupné z: www.havelpartners.cz/zakon-o-evidenci-skutecnych-majitelu-vstupuje-ucinnost/
- FUREK, A., ROTHANZL, L., JIROVEC, T. Zákon o svobodném přístupu k informacím. Praha: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-273-1
- FROLÍK, M., HAVEL, B. Král UBO mezi námi, aneb úvodní zamyšlení nad novým zákonem o evidenci skutečných majitelů. *Právní rozhledy*. 2021,7, 229-236
- GOV.CZ. Získání údajů z Evidence skutečných majitelů [online]. [cit. 16.06.2023]. Dostupné z: portal.gov.cz/sluzby-vs/ziskani-udaju-zevidence-skutecnych-majitelu-S15850
- GOV.UK. Serious Fraud Office Guidelines [online]. [cit.05.06.2023]. Dostupné z: www.sfo.gov.uk/publications/guidance-policy-and-protocols/bribery-act-guidance/.
- HEINZEL, M. Změny v evidenci skutečných majitelů se týkají i společenstev vlastníků bytových jednotek [online]. [cit. 16.06.2023]. Dostupné z: stavba.tzb-info.cz/25132zmeny-v-evidenci-skutecnych-majitelu-se-tykaji-i-spolecenstev-vlastniku-bytovych-jednotek
- HOLLMANN, J. Dopady zákona o evidenci skutečných majitelů na svěřenecké fondy [online]. [cit. 12.06. 2023]. Dostupné z www.pravni-prostor.cz/clanky/ostatni-pravo/dopady-zakona-o-evidenci-skutecnych-majitelu-na-sverenecke-fondy
- JEŽEK, M. Sankce za nezapsání údajů do evidence skutečných majitelů [online]. [cit. 21.06.2023]. Dostupné z www.ecovislegal.cz/aktuality/sankce-za-nezapsani-udaju-do-evidence-skutecnych-majitelu/
- JUSTICE.CZ. Úmluva OSN proti korupci (UNCAC) [online]. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z justice.cz/web/msp/organizace-spojenych-narodu/clanek-umluva-osn-proti-korupci-uncac
- KOSOVÁ, A. Zákon o evidenci skutečných majitelů [online]. [cit. 16.06.2023]. Dostupné z www.pravni-prostor.cz/clanky/obchodni-pravo/evidence-skutecnych-majitelu-zakon

- KOSTOHRYZ M, MIKULÁŠ J. Anonymita skutečného vlastnictví a její zneužívání. Praha: Univerzita Karlova, 2013. ISBN 978-80-87975-02-2
- LANG, M., et al. Beneficial ownership: recent trends. Amsterdam: IBFD, 2013.
- LI, J. Beneficial Ownership in Tax Treaties: Judicial Interpretation and the Case for Clarity. Comparative Research in Law § Political Economy. 2012,4.
- OUZKÁ Tereza. Evidence skutečných majitelů-koho a jak vlastně u obchodních korporací zapisovat, Časopis Ad Notam. 2018. ISSN 1221-0558
- OUZK T. Evidence skutečných majitelů – koho a jak vlastně u obchodních korporací zapisovat? Ad Notam. 2018, 2, s.7.
- PIHERA, V, RONOVSÁ, K. Rozpaky nad evidencí skutečných majitelů. Bulletin advokacie. 2021,5,21-25.
- RONOVSÁ, K. Evidence skutečných majitelů “ v mlze”. Bulletin advokacie. 2018, 4, s. 30-34
- SÁBLÍK, M. Evidence o skutečném majiteli a zápis notářem do této evidence Časopis Ad Notam 2017. ISSN 1221-0558
- SIGMUND, A., Kdo, kdy a proč musí odhalit skutečného majitele korporace. Bulletin advokacie. 2017, 6. ISSN 1805-8280
- SMĚRNICE Evropského parlamentu Rady (EU) 2015/849, o předcházení využívání finančního systému k praní špinavých peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES.
- SMĚRNICE Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/843 ze dne 30.05. 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU.
- ŠUTOVSKÁ, L. Zákon proti praní špinavých peněz [online]. [cit. 03.06. 2023]. Dostupné z: <https://www.crowe.com/cz/cs-cz/news/zakon-proti-prani-spinavych-penez>

- TRANSPARENCY INTERNATIONAL. Beneficial ownership principles. G20 Position. 2015, 5
- TVRDÝ, J., VAVRUŠKOVÁ, A. Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Praha: C.H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-688-3
- VONDRÁČEK, O. Skuteční majitelé vlastnické struktury právnických osob a svěřenských fondů: rozkrývání, evidence a dokládání. Praha: C.H.Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-695-1
- VUOVÁ, H. K otázce procesu zjištění skutečného majitele a provedení jeho zápisu. Obchodněprávní revue. 2021, 3, 204-211
- WORLDBANK. G20 High-Level Principles on Beneficial Ownership Transparency [online]. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: star.worldbank.org/publication/g20-high-level-principles-beneficial-ownership-transparency
- ZAKONY PRO LIDI. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy Organizace spojených národů proti korupci [online], [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/ms/2013-105
- ŽONDRA, M. Registry skutečných majitelů-teorie a praxe. Soukromé právo. 2021, 2, 2-9